

Šiame numery

Mūsų visų bendrieji namai
Bronio Railos atsiminimai
apie Joną Aistį.
Dr. Jonas Puzinas rašo
apie mūsų protėvių kovą
su ligomis.
Vorkutos kalinių streiko
dvidešimtmetis.
Lietuvių katalikų mokslo
akademijos suvažiavimo
programa.

Kertinė paraštė

Mūsų visų bendrieji namai.

"Anksčiau amerikiečiai žinojo ar jautė, kad, kai liberalizmas ar modernybė juos apvilavo, jie galėdavo pasitraukti į kitą pasaulį. Labiausiai akivaizdus bažnyčiose, etninės grupės ir mažose bendruomenėse tas pasaulis buvo tai, ką amerikiečiai turėjo galvoje, kai jie kalbėjo apie 'namus'... Dabar, tačiau, tą tradiciją remiančios grupės jau išmirė arba miršta, ir liberalioji visuomenė vis labiau ir labiau primena tą tuščią puslapią..." Taip savo naujoje knygoje "The Idea of Fraternity in America" (Brolybės idėja Amerikoje, V. of California Press, 1973) Wilson Carey McWilliams apraudo bendruomenės ryšių ir brolybės idėjos nykimą Amerikoje.

McWilliamso nupieštas paveikslas gal pendaug niūrus; kai kurie kritikai nurodė, kad dauguma amerikiečių tebesitelskia įvairiose "naminėse" grupėse. Tačiau negalima paneigti, kad jo skunde esama daug tiesos. Ir mes, imigrantai, ypač gyvenantys didmiesčiuose, matėme ir pergyvenome amerikiečių bendruomeninių ryšių irimą, kuris ypač paveikė jauniausiąją kartą. Todėl jauniausieji taip pabrėžia jaunimo solidarumą, taip stengiasi dėvėti vienodus drabužius, taip pūsta į masinius koncertus — iškartinį bendruomenės pakaitalą žadančius komercinius renginius.

Lietuviškasis išsivijęs jaunimas dalijasi bendraisiais Amerikos jaunimo geismais ir problemomis. Gal, beiškodami bendruomeninių ryšių ir nusiūlę sintetinių utopizmą, ne vienas jų naujai pažvelgs į lietuviškąją bendruomenę, kaip tebegyvus, nors ir nedidelius, "namus", kaip "brolybės" užuovėją. Tai vilčiai pagrindo duoda ir amerikiečių jaunimo aplamai vis didesnis susidomėjimas savo etninėmis šaknimis.

Tai nereikia, kad skirtingos išsivijusios kartos staiga ims kalbėti viena kalba. Egzilis, kaip paprastai, padidina plyšius ir nuotolius tarp kartų: kalbų, kultūrų, papročių, pažiūrų nuotolis. Bet laikas nuo laiko pasirodo ir ženklai, kad tam tikrais atvejais mes visi, seniausieji ir jauniausieji, pa-

sijuntame vienos šeimos nariais. Vienas tokių atvejų buvo dviejų šių metų tragiškai žuvusių jaunuolių laidotuvės New Yorke. Jose dalyvavusius ypač paveikė nuoširdus dalijimasis bendru skausmu ir liūdesiu. Ne tik tėvai ir artimieji, bet ir visa bendruomenė prisiminė tų jaunuolių pirmuosius žingsnius, ankstesnius pasiekimus, prisiminė jų grąžią jaunystę, kaip mūsų visų gyvenimo čia dalinį įprasminimą, prisiminė juos šeštadienines mokyklos šventėse, sporto aikštėse, vasarvietėse. Ir tą akimirką visi jautėmės netekę savo sūnų, savo vaikų — buvome tikra, pilnutinė bendruomenė.

Kitas atvejis atsišaukia iš pranciškonų vasarvietės Kennebunkponte, Maine valstijoje. Ši rugpiūtį, per vieną tradicinių literatūrinių vakarų, paprastai aptarnaujamą rašytojų — veteranų, kažkam atėjo išganinga mintis pakviest įsijungti ir pačius jauniausiuosius. Kai kurie žmonės bauginosi, kad jaunieji neturės nieko parašę, neišdrįs dalyvauti ar lietuviškai nebeįsikalbės. Bet jie suklydo. Penki jauni rašytojai, nuo penkiolikos iki dvidešimties metų amžiaus, drąsiai stojosi prieš publiką ir paskaitė savo eilių ir prozių samplovimus. Jų lietuvių kalba įvairavo nuo puikios iki priimtinos. Kaip jie vėliau pareiškė, jiems buvo itin malonu skaityti savo kūrinčius lietuvių kalba "tikros" publikos akivaizdoje. O pati publika buvo tikrai įdomus reginys: žmonės žvilgčiojo vienas į kitą, linkėjo galvomis, džiaugėsi, lyg kokią stebuklą pergyvendami, lyg lietuviški žodžiai iš jaunų lūpų tą akimirką būtų įprasminę jų išsivijusios dešimtmečius. Ir tą vakarą, trumpai, mes dalijomės savo džiaugsmu, dalijomės skaitančiais jaunuoliais, lyg jie būtų mūsų sūnūs, mūsų dukterys.

Egzilio kasdienybė, be abejo, vėl stengsis mus išskirti. Tačiau tie du atvejai — o panašių buvo ir bus — mums nuolat primins, kad ypatingomis akimirkomis mes visi pasijuntame gyvenantys bendruose namuose, kuriuos pastato meilė, tikėjimas ir atsakymas užmiršti. I. Z.

O kaip tavęs man neminėti. O kaip tavęs man nekartot

(Jonas Aistis)

Rauda, prisiminimų bandymas ir keli nuotyčiai

BRONYS RAILA

Nebe vieną kartą — o dažniau ir dažniau — padėdu panešti vis naują karstą į kapines, idant jis ten pranyktų Kalifornijos molėtame podirvyje. Beveik tiek pat pasakiau ir atsisveikinimo prirašiau — vis tokių gaudžių oracijų ar eulogijų, kurias Stasys Santvaras, teisingai sulietuvindamas, vadina raudomis. Taip jau daug priraudojau apie įžymius veteranus, vyresnius savo mokytojus, ogi ir apie bendraamžius, artimus draugus, ir kas karčiausia — ne sykį jau ir apie žymiai už save jaunesnius.

Tai baisiai sunkus darbas, labai nelengva pareiga. Jei taip bus ir toliau, vargu beišlaikysiu. Todėl jums visiems, kurie vėl atsiskiriat ar dar pasiliekat, noriu čia patetiškai sušukti:

— Nepradinkit taip greit! Nesukbėkit, palūškėkite dar, užgaiškite... Ne dėl to, kad tasai gyvenimo akimirksnis, kaip Goethės Faustui, būtų toks gražus. Gyvenimas mūsų daugumai dabar nėra pasakiškai mielas. Bet man be jūsų jis darysis vis šaltesnis, nykesnis, plikas...

Ak, ak, — žinoma, tai aimana to, kuris kaskart daugiau ir daugiau nustoja savo bendralaikį. Tokių, kuriuos jis arčiausiai pažino ir suprato, ir kurie dar galėtų jį patį geriau suprasti, pajauti, paskendusį laikų pasakas drauge pergyventi. Ir ne kaip nors abstrakčiai, teoriškai, knygiskai, "pagal šaltinius ir dokumentus", bet grynai žmogiškai, gyvenimiškai, visai asmeniškai.

Nenupelnęs, nenorėsiu jokio skulptūriško paminklėlio. Bet avansu nekukliai vėliau naktį pasvaioju, jog tam, anot Radausko, karališkam paskutinio atsisveikinimo momentui praėjus, nebebū-

čiau labai priešingas, jei kuris bendralaikis draugas laikraštyje ir apie mane parašytų nors poros šimtų eilučių raudą — ne būtinai pasaldyto limonado, bet geriau kritišką, ironišką ar humoristišką, kaip paprastai "neteisingą" jau vien savo nuogu teisingumu.

Bet jeigu jūs taip skubėdami vienas po kito išlėksit, — žinau, nebeliks kam parašyti. Štai dar papildomas nedovanotino egoizmo lašas mano liūdesyje...

Ko jūs, atminimai, šitą naktį keliatės?
Ko jūs, pakaruokliai, kylat iš kapų?
Trupučiukas ilgesio, senų žodžių keletas...
Praeitis pakvimpą jazminų kvapu.

Nesiruošiau, net niekad nepagalvojau, kad kada nors teks rašyti raudą apie Joną Aistį. Ir kada po čia artimiausio mano draugo Stasio Žymanto, beveik antrosios mano prigimties dalies, štai už poros mėnesių ir AISTIS mus palieka, tai jau buvo per daug. Nesvarbu, kad liūdesys dabar buvo kitoks: ne verdančiai emociškai ir "moteriškas" ligi patį geriau suprasti, pajauti, ramesnis, atokesnis, olimpinis — ir ne mažiau sunkus.

Savo "Milfordo gatvės elegijų" pačiame pirmame lape Aistis mane vadina "mano bičiulis" ir dar pakartoja — "mano senas bičiulis". Atsiliepia apie mane ne iš geriausios pusės, o priekaištaudamas, mano blogą stilių apgailestaudamas (visai be reikalo, ne dėl mano kaltės ir dėl neužtarinto nesusipratimo). Tad tos

Paskutinį saldų anūdį snaudė rytas — Nei žolytė, nei lapelis nejudėjo (Jonas Aistis).

Nuotr. Pauliaus Stankaus

Klausantis muzikinio numerio scenoje... Per Aisčio literatūrinį vakarą 1967 metais Los Angeles, Kalifornijoje... Pirmoje eilėje iš dešinės: Alė Rūta, Bernardas Brazdžionis, Jonas Aistis, prel. J. Kučingis, Antroje eilėje iš dešinės: Neringa Railaitė, šių atsiminimų autorius Bronys Raila, prof. Stasys Žymantas, Daneta Railienė. Nuotrauką Leono Kanto

mūsų bičiulystės pabrėžimas bus čia daugiau kalbėjimo maniera, kurtuazija. Senovėje, taip — buvom bičiuliai, bet vėlesni laikai

fiziškai mus atitolino, daug kas spėjo gerokai atvėsti. Nuo Aisčio išvykimo iš Paryžiaus Amerikon 1946 metais, per ilgiau nei pus-trėtį dešimtmetį bebuvom susitikę vos vieną kartą, ir labai trumpai. Prieš tai dar dėl spaudos reikalų susirašinėjom, pasibardavom — tai ir visa "bičiulystė".

Bet žymiai anksčiau, dar Lietuvoje, Kaune, kone dešimtmetį itin artimai, kai kada broliškai ar vėl irzliai bendravom. Ir kadangi tai buvo labai svarbus mūsų brendimo etapas, jo pėdsakai, tur būt, abiem ir paliko neištrinami.

Mudu tais pačiais (1927) metais įstojom į Vytauto D. Universiteto Humanitarinių mokslų fakultetą literatūrų ir kalbų pasimokyti. Tada nežinojau, kad jis jau buvo už mane net penkeriais metais vyresnis. Toks iš pažiūros neatrodė. Buvo itin demokratiškai apsirengęs, toks gana sausas, visai nedidelio ūgio, kiek strazdanoto veido. Mano akyse ir vėliau jis atrodė vis vienodai, neseno, nesikeitė.

Tuoju susipažinom ir du pirmuosius metus įdomiausiai praleidom dažniausiai humanitarinio fakulteto senųjų rūmų koridoriaus aikštelėje, kur buvom įpręte per kiekvieną pertrauką tarp paskaitų susiburti keliese trim

tikslais: parūkyti, pakritikuoti bei paerzinti pro šalį praėinančias panas ir be galo be krašto šnekėti apie literatūrą. Tokia buvo mano ir kai kurių kitų to "klubo" narių tikslų ir vertybių gradacija — Antano Venclovos, Antano Miškinio, Leono Skabeikos, kar-tais Henriko Blazo, Jokūbo Liaudos ir panašių. Bet Aisčiui tais laikais atrodė svarbiausia tik kalbėti apie literatūrą ir parūkyti. I humanitarinių ir teologinių sijosnų jis tada dar nemėgo žvalgytis.

Pirmoji, gal net vienintelė meilė tada jam tebebuvo poezija, knygos, tų problemų diskusijos. Pat pradžioje man buvo keista ir mum kitiem net truputį juokin-ga. Pažiūrėjęs tada į Joną, niekad nepasakytum, kad toks kupstas didelį vežimą verstų. Bet vos atidarydavo burnytę, taip intymiai, tylokai, pasuokdamas, šnibždėdamas, vis lyg prisiekdindamas, tuoj pajusdavai ne pėsčią esant, samojingą, daug skaičiusį, savaip ir savarankiškai mąstantį pašnekovą.

Tatai dažnų ir suriškavo glaudžiai su Aisčiu. O kalbų būdavo, jog i arodus nesupiltum. Kartais ir ginčų, ir mūšių ir net įžeidinėjimų. Mes tada nebuvom vienodų skonių ir pažiūrų.

(Nukelta į 3 pusl.)

Kaip mūsų protėviai kovojo su ligomis

Medicinos ir sveikatos apsauga Lietuvos Didžiojoji Kunigaikštijoj

Dr. Jonas Puzinas

(Tęsinys iš praeito šeštadienio)

Apie mokslus išėjusius gydytojus Lietuvoje turime žinių jau nuo pat XV a. pradžios. Tai dažniausiai buvo svetimšaliai, Vakarų Europos universitetų auklėtiniai. Netrukus atsirado ir vietinės kilmės gydytojų, baigusiu mediciną mokslus svetur. Jie gydė Lietuvos valdovų, didikų šeimas, aukštuosius dvasininkus, o vėliau ir turtinguosius miestiečius. Jie skleidė Lietuvoje ir mokslinės medicinos pradus.

Gydytojai, medicinos daktarai

XV - XVIII a. Lietuvoje žmonės, besiverčiantys gydymu, galima suskirstyti į tris grupes: 1. gydytojus, arba medicinos daktarus, 2. chirurgus — barzdaskučius ir 3. pirtininkus. Gydytojai, arba medicinos daktarai, atstovavo teorinei medicinai, o visi kiti — praktinei. Gydytojai teorinę mediciną pasirodymą įgydavo aukštesiose mokyklose, ten susipažindavo su gamtos mokslais, įvairių ligų priežastimis bei jų gydymu. Gydytojai, gavę mediciną ir net filosofijos daktaro laipsnį, visuomenėje buvo užėmę iškilų vietą. Jie kartu su dvasininkais, meno žmonėmis, buvo laukiami svečiai Lietuvos didžiojo kunigaikščio bei Lenkijos karaliaus dvare ir didikų rūmose. Visokios smulkios chirurginės operacijos ilgą laiką buvo traktuojamos kaip žeminančios jų luomą. Todėl smulkiaji chirurgija (žaidų gydymu, lūžusių kaulų sudėjimu, kraujo nuleidimu ir kt.) vertėsi barzdaskučiai — chirurgai. Chirurgas, anų laikų supratimu, tai amatininkas, turįs lengvą bei mikią ranką operacijoms, todėl jis nebuvęs reikalingas kokio nors aukštesnio išsilavinimo. Ties chirurgai, kartu būvę barzdaskučiais ar pirtininkais, savo amato išmokdavo kinkpaukės pas savo patyrusius meistrus. Tačiau gydytojai, chirurginę sritį atidavę barzdaskučiams — chirurgams, neturintiems aukštesnio išsilavinimo ir dažniausiai kilusiems iš žemesniojo luomo, noromis ne noromis patys pateko į jų priklausomybę, nes amatininkai chirurgai aptarnaudavo ne tik žemesniuosius gyventojų sluoksnius, bet jų pagalbos šaukdavoši didikai ir net pats didžiojo kunigaikščio ar karaliaus dvaras. Tuo būdu ir barzdaskučiai — chirurgai iškopė į aukštesniąją visuomenę. Žemiausioje pakopoje pasiliko pirtininkai, konkuravę ir ilgai kovoję su barzdaskučiais — chirurgais, ir pirtyse gydę žmones.

Galimas dalykas, kad senovės lietuviai, daug kariavę su savo kaimynais rusais, lenkais, kalavijuočiais ir kryžiuočiais, turėjo žmonių, nusimanančių apie sužeistųjų gydymą. Jie turėjo nusiimti, kaip tvarkyti ir gydyti žaizdas, kaip sutvarkyti lūžusius kaulus ir kt. Ankstyviausią istorinę žinią apie lietuvių, turėjusių chirurginių gabumų, turime iš XIV a. pabaigos. Tai lietuvių kunigaikštis Skirgaila. Kaip rašoma Lietuvos metraštyje (Uvarovo nuorašas), 1386 m. kilus karui tarp Smolensko kunigaikščio Sviatoslavo ir Lietuvos, Skirgaila balandžio 29 d. prie Matislavo smarkiai sumušė Smolensko kariuomenę. Kautynėse išmušta daug kunigaikščių, bajorų, kovoję žuvo ir pats Smolensko kunigaikštis Sviatoslavas, o jo sūnus Jurgis buvo sužeistas ir pa-

klivuo lietuviams į nelaisvę. Skirgaila, sėkmingai išgydęs žaizdas, nuvežęs Jurgį Smolenskan pas motiną ir pasodinęs jį Smolensko kunigaikštijos sostan; už kunigaikščio Jurgio buvo išteklėjusi Skirgailos vyresniosios sesers dukterė (Polnoje sobranije russkich letopisej, t. XVII, S. Petersburg, 1907, p. 91; Ignas Jonynas, Vytauto šeimyna. — Praeitis, t. II, Kaunas, 1933, p. 200—201). Skirgaila į gyvenimo galą dažnai nusigerdaves ir sužeisdaves savo dvariškius, kuriuos paskui rūpestingai pats gydydaves... (Z. I. (vinskis), Skirgaila. — Lietuvių Enciklopedija, XXVIII, So. Boston, 1963, p. 53).

XIV a. pabaigoje Lietuvos gyvenime įvyko nemaža permainingų. Ryšium su krikščionybės plitimu, Lietuva vis daugiau susijau su Vakarų Europos kultūra. Ir medicinos srityje, ypač XV — XVI a., susidūrimas su naujovėmis: Lietuvoje atsiranda mokslinės medicinos atstovų — gydytojų, amatininkų barzdaskučių — chirurgų, vaistininčių, ligoninių, Vilniuje ir Kaune sanitarinių įrengimų (vandentiekis, pirtys), mokslinės medicininės literatūros ir t. t.

Pačių pirmųjų žinių apie vakarietiško išsimokslinimo gydytojus, retkarčiais atvykstančius Vytauto šeimos gydyti, turime iš XV a. pradžios. Pavyzdžiui, 1400 m. susirgus pirmajai Vytauto žmonai Onai, didysis Ordino magistras Konradas von Jungingenas nusiuntė savo gydytoją "magistrą Konradą, okulistą" kunigaikštienės gydyti (V. G. Micelmacheris, Očerki po istorii mediciny v Litve, Leningrad, 1967, p. 18 — 19). Susirgus Vytauto antrajai žmonai Julijonai, Alšėnų kunigaikštytei (Jono Algimantaičio dukteriai), 1426 m. sausio 13 d. Vytautas praneša Vokiečių Ordino didžiajam magistrui Povilui Rusdorffui apie žmonos Julijonos ligą. Esą, ji jau serganti išties metus, kad liga vis stiprėjanti ir ligonė negalinti valgyti. Vytautas girdėjęs, kad vienas gydytojas gyvenęs Torunėje, todėl prašo atsiųsti gerą vidaus ligų gydytoją — "guten leiparczt von innern sewchen" (Codex Epistolaris Vitoldi Magni Ducis Lithuaniae, 1376—1430. Collectus opera Antonii Prochaska, Cracoviae, 1882, p. 713 — 714). Ordino magistras atsiuntė savo gydytoją, magistrą Henriką iš Torunės. 1426 m. vasario 26 d. Vytautas dėkoja Rusdorffui ir rašo: "Vakar, atvykęs į Dubysos pilį, radau Jūsų gydytoją magistrą Henriką, kurį Jūs atsiuntėte mano prašomas. Nors, ačiū Dievui, mano žmonos sveikata pasitaisė, vis dėlto mes norėtume paminėti magistrą Henriką pasilikti kuriam laikui pas save..." (Codex Epistolaris Vitoldi, l. c., p. 716).

Reikia manyti, kad tuo metu Lietuvos didžiojo kunigaikščio dvare dar nebūta nuolat gyvenančių gydytojų, nes ir Jogailos brolis Švitrigaila, sunegalavęs 1402 ir 1424 m., vyko gydytis į Ordino užkariautas žemes — Marienburgą ir Rygą (V. G. Micelmacheris, l. c., p. 19).

XV a. pradžioje Jogaila, beraliaudamas Krokuvoje, jau turėjo savo nuolatinį gydytoją. 1414 — 1416 m. jo asmeninių gydytojų yra buvę Jokūbas, greičiau-

Rembrandt (1606-1669, olandas)

Dr. Tulp anatomijos pamoka

siai medicinos daktaras, mokslus išėjęs Vakaruose. Jokūbas, žinoma, gyveno Jogailos dvare Krokuvoje, bet karaliui lankančias Lietuvoje, reikia manyti, jį lydėdavo (V. G. Micelmacheris, l. c., p. 19). Apie tai galima spręsti iš to, kad anais laikais (ir vėliau) karališkojo dvaro gydytojai ne tik gydydavo savo aukštuosius pacientus, jų šeimos narius bei artimuosius, bet jie stengdavosi apsaugoti juos nuo pasikėsimų nuuodyti juos. Tam reikalui jie išgalvodavo visokių priešnuodžių (antidotų). Tie karaliaus asmeniniai gydytojai ir vaistus duodami pirma patys paragaudavo prie liudininkų "pagal karališkajame dvare priimtą paprotį" (S. Slonimskis, Materialy po istorii mediciny v Litve, — Tautai ir Žodis, V. Kaunas, 1928, p. 549). Karaliai labai vertino gydytojus ir mediciną, ją vadindami "Dievo duotu mokslu žmonių apsaugai". (Cast. I, Vilna, 1843, Slonimskis, l. c., p. 550).

XV a. gale Lietuvoje jau gyveno Kazimiero Jogailaičio gydytojas Jonas Zaleskis. Kronikininkas Motiejus Strykowski rašo, kad Kazimieras, 1492 m. susirgęs kažin kokia "raudonlige", su baime išklaupęs liūdną prognozę savo gydytojo Jono Zaleskio. Netrukus, 1492 m. birželio 7 d., Kazimieras pasimirė Gardine (M. Strykowski, Kronika Polska, Litewska, Zmódzka, II, Warszawa, 1846, p. 291; S. Slonimskis, l. c., p. 549).

Bene daugiausia medicinos gydytojų yra buvę Lietuvoje, ypač Vilniuje, XVI a., kada Lietuvoje didieji kunigaikščiai ir Lenkijos karaliai dažnai gyvendavo Vilniuje. Čia telkėsi ir aukštesnieji Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos pareigūnai bei Vilniaus vyskupijos dignitoriai. Pagaliau ir turtingieji miestiečiai vis daugiau ėmė naudotis gydytojų paslauga.

Kazimiero Jogailaičio sūnus Aleksandras (valdęs 1492 — 1506), dažnai gyvenamas Vilniuje, turėjo du nuolatinus gydytojus: medicinos ir filosofijos daktarą Joną Benediktą ir medicinos daktarą kanauninką Martyną iš Dušnikų (Dušnickis). Pastarasis apie 1518 m. Vilniuje įsteigė neturtingiesiems prieglaudą — ligoninę. Tai buvo pirmoji šios rūšies įstaiga Lietuvoje (maždaug tuo pačiu metu ir Kaune buvo įrengta "špitolė", turėjusi 12 lovų). Tai vilniškė Šv. Jono ligoninė, vėliau pavadinta Marijos Magdalenos vardu, išliko iki XVIII a. pabaigos (Jan Kurczewski, Opo wiadania o dziejach chrześcijańskich na Litwie i Rusi, I, Wilno, 1914, p. 102 — 103; S. Slonimskis, l. c., p. 550). Nėgana to, XVI a. pradžioje susirgus Aleksandrui, iš Krokuvos buvo išsiųstas karališkojo dvaro gy-

dytojas, profesorius ir kanauninkas Matas iš Bolonijos. Be to, iš Krokuvos dar buvo atvykęs alchemikas Aleksandras Balinskis, atsivežęs su savimi ir vaistinę, kuri sudarė pagrindą pirmajai vaistinei Vilniuje (M. Baliński, Historia miasta Wilna, II, Wilno, 1838, p. 45 — 47). Aleksandras 1505 m. buvo ištiktas dalinės apopleksijos (S. Sužiedėlis, Žygimantas Senasis. — Lietuvių Enciklopedija, XXXV, 1966, p. 324).

Žygimantas Senasis (valdęs 1506 — 1548), kad ir pats yra buvęs geros sveikatos, bet turėjo visą būrį gydytojų. Be jau anksčiau čia buvusio Jono Benedikto ir Martyno iš Dušnikų, dar prisidėjo Jokūbas Ferdinandas Itališkis, kitaip dar vadinamas Barietiu (Bariensis, pagal Pietų Italijos uostamiestį Bari delle Puglie, kur katedroje palaidota Žygimanto Senojo žmona Bona Sforza), Valentinas iš Pilzeno, Albertas Baza, Rupertas Finckas, Tomas iš Kauno, Albertas Saxo, Aleksandras de Pessenti (V. G. Micelmacheris, l. c., p. 19). Be to, turime žinių, kad 1540 m. Žygimantas Senasis kreipėsi į Prūsijos kunigaikštį Albrechtą (1525 — 1568), kuris yra buvęs jo dėdė, kad atsiųstų Vilniun bent kartą per metus savo chirurgą Rupertą Gocklerį, kuriam jis skyrė metinę algą (Dr. Karge, Zur Geschichte des Deutschtums in Wilna und Kauen. — Das Litauen — Buch, 1918, p. 96).

Žygimanto Senojo žmonos karalienės Bonos Sforzos (mirė Italijoje 1557 m.) nuo 1539 m. rūmų gydytoju buvo italas Jurgis Blandrata, arba Biandrata (miręs 1590 m. Vengrijoje), Italijoje išėjęs medicinos mokslus. Po kiek laiko Blandrata grįžo Italijoje pagilinti medicinos žinių ir studijuoti teologijos bei filosofijos. 1562 m. jis vėl apsigyveno Vilniuje, bet sekančiais metais (1563 m.) išvyko Vengrijon, kur buvo Transilvanijos kunigaikščio rūmų gydytoju (Lietuvių Enciklopedija, III, So. Boston, 1954, p. 66; J. Jurginis, Humanizmas ir renesansas Lietuvoje. Vilnius, 1965, p. 220 — 223). Jei, kaip matėme, karališkojo dvaro gydytojai buvo įsipareigoję saugoti savo valdovus, kad jų kas nenunuodytų, tačiau savo tėviškėn Italijon išvykusiai Bonai Žygimantienėi vienas gydytojas, pirktas jos turtu generalinio igabito Pappacodos, uždavė nuodų (Bona. — Lietuvių Enciklopedija, III, So. Boston, 1954, p. 121).

Nuo XVI a. nuolatinių gydytojų, medicinos ir filosofijos mokslų daktarų, turėjo Vilniaus kapitula ir Žemaičių vyskupai. Tie gydytojai paprastai būdavo kapitulės nariai, kanauninkai, ir lotyniškai vadinosi canonicatus

doctoralis medicinae. Be bažnytinų — administracinių pareigų, jie buvo ir kapitulės gydytojai. Be jau paminėtų gydytojų — kanauninkų Jono Benedikto, Martyno iš Dušnikų, Valentino iš Pilzeno ir Aleksandro de Pessenti, kurie yra buvę ir Žygimanto Senojo gydytojais, čia dar buvo Vaitiekus Grabauskas (m. 1569), kuris, manoma, daktaro laipsnį buvo gavęs Krokuvos universitete. Jis greičiausiai dar turėjo glaudų ryšį su astrologija, kaip ir daugelis kitų viduramžių gydytojų. Žmonės ėmus plisti gams, kad jis verčiasis ir juodąja magija, V. Grabauskas, ryšium su maro epidemijos plitimu, yra pareiškęs: "Žinojau, kad žmonės sklido gandai, jog, esą, visais atvejais, kai spėdavau ateitį, nadojęs juodąja magija. Pareiškiu, kad niekada nesinaudojau tokiais šlykščiais moksiais... Jei kada nors ir rašiau apie ateitį, tai dariau griežtai prisilaikydamas astronomijos mokslo ir remdamasis žvaigždžių bei planetų judėjimu" (J. Kurczewski, Kościół zamkowy Wilno, 1906 — 1910, p. 117 — 122; V. G. Micelmacheris, l. c., p. 24). Dar primintini kapitulės kanauninkai — gydytojai: Petras iš Poznanės ir Julius Germoso (V. G. Micelmacheris, l. c., p. 20).

Iš daugelio Vilniaus vyskupų gydytojų, XVI a. išskirtinas Pranciškus Skorina ne tik kaip medicinos daktaras, bet ir kaip spautuvininkas, humanistas, švietėjas. Gimęs apie 1490 Plocckę, 1594 m. įsirašė į Krokuvos universitetą kaip "Franciscus de Ploczko, Lithuanus", bet vėliau ėmė rašyti kaip "Ruthenus". Apie Skoriną išliko įdomesnis epizodas iš Paduvos universiteto. Apie tai rašoma: "1512 m. lapkričio 5 d., penktadienį, šio miesto Šv. Urbano bažnyčioje susirinko medicinos fakulteto taryba, į kurios narius lotyniškai kreipėsi profesorius Musatis, sakydamas: "Garbingi ponai daktarai.

PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
Valandos pagal susitarimą
2858 West 63rd Street

DR. K. G. BALUKAS
DR. FANG C. LU
Akusherija ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 6-6446
9007 W. 83 Pl. Justice, Ill. — 599-0500
Pirmą ligonius pagal susitarimą tel. neatliepia, skambinti: 874-8012.

DR. VL. BLAZYS
FLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2601 West 63rd Street
Kampas 63-šios ir California
Pirmad., antrad., ketvirtad. nuo 6 iki 7:30 val. vakaro
Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val.
Trečiad. ir penktad. uždaryta
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. Wallbrook 5-3048

Jūsų malonybių sušaukimo priežastis ši: yra vienas aukšto mokslingumo jaunuolis, mokslų daktaras, beturtis, kuris iš labai tolimų kraštų, gal būt, iš už tūkstantčio su viršum mylių nuo mūsų šlovingojo miesto atkeliavo į jį, tam, kad padidintų to miesto, o taip pat mūsų garsiosios gimnazijos ir šventosios kolegijos šlovę ir garbę... Jis pageidauja iš šios šventosios kolegijos nemokamai gauti medicinos daktaro laipsnį. Šio jaunuolio vardas — dominus Franciscus de Polozko Ruthenus" (J. Jurginis, Renesansas ir humanizmas Lietuvoje. Vilnius, 1965, p. 144 — 145). P.

Skorinos prašymą profesorių taryba patenkino. Jis išlaikė baigiamuosius egzaminus, apgynė savo tezes ir gavo medicinos daktaro diplomą be specialaus mokesčio. 1517 m. Prahoje įsteigė pirmą pasaulijje rusų kalba spaustuve, Grįžęs į Lietuvą, 1525 m. Vilniuje įrengė savo spaustuve, išspausdino Naująjį Testamentą "Apostol" vardu. Gyvendamas Vilniuje, P. Skorina buvo vyskupo asmeninis gydytojas, Žygimantas Senasis 1532 m. lapkričio 21 d. rašte šiaip apibūdina Skoriną: "pasižymėjęs ir gabus medicinoje, nepaprastai patyręs (Nukelta į 4 pusl.)

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠLAPIMO TAKŲ CHIRURGIJA
Tel. — 695-6533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Houto 58 — Elgin Illinois
Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet, antrad., penkt., 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2700 West 51st Street
Tel. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Rezid. Tel. — GI 8-0873

DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne atliepia, skambinti: MI 8-0001

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą
Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rezid. — PProspect 8-9081

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKS A
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

DR. K. A. V. JUCAS
Board Eligible
American Board of Dermatology
SPECIALYBĖ ODOŠ LIGOS
IR CHIRURGIJA
6324 North Milwaukee Avenue
Tel. 763-3310 944-5847

Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7 Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Trečiad. ir šeštad. 12 iki 4 val. popiet.

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-2 val. p. p. ir trečiad. uždaryta.

DR. NINA KRAUCEL
KRIAUGELIONAITĖ
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave.
Tel. WA 5-2070, neatliepus skambinti 471-0225. Valandos pagal susitarimą.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
1436 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki 4 v. popiet. Trečiad. ir šeštad. nuo 10 v. ryto iki 1 v. popiet.
Ofiso telef. RF 7-1168
Rezid. telef. — 239-2919

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 8-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kaimas)
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 8 val. popiet iki 7 v. vak. Šeštad. nuo 9 v. ryto iki 11 val. ryto — tik susitarus.

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba Lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinus ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
5159 South Damen Ave.
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadienis uždaryta.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
2656 W. 63rd St. reit
Val. antrad. nuo 1-4 popiet ir ketvirtad. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELIANCE 5-4410
Rezid. GRIEVEHILL 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak., antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
TEL. — 925-8296
Valandos: 2-8 v. v. penkt. 10-12 ryto ir 2-8 val. vak. Šeštad. 1 iki 4 val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta.
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PProspect 8-1225
Ofiso val. Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 3 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v., šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2125, Namų GI 6-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val. pirm., antrad., ketv. ir penktad. 2-4 ir 6-8. Treč. ir šeštad. uždaryta

Tel. PProspect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val. pirm., antrad., ketv. 6-8 val. vak., penktad. ir šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. Ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-8 val. popiet. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141; namų 636-4850
Val. pirm., antr., ketv. 2-5 ir 6-8, penktad. 2-5, šešt. pagal susitarimą.

Perskaite "Draugą", duokite jį kitiems pasiskaityti.

Bronio Railos atsiminimai apie Joną Aistį

Atkelta iš 1 psl.

Dvi sukibę pušys tartum
girtos sverdėjo,
Tartum kažko juokė, tartum
šnekučiavo:
Netikėkit žodžiams! Daug ką
juose perdėjo,
Daug ką tik pagražino jis eilėse
savo...

Bernardas Brazdžionis 1948 m. Vak. Vokietijoje išleisť J. Aisčio parinktų eilėraščių "Pilnatis" įžangoje, tarp kitko, rašė:
"Nors tuo metu (t. y. maždaug 1929-31) lygiagrečiai buvo "dirbama" literatūra, kuri gyvenimam veržėsi rėkiančio aktyvizmo, naujojo realizmo vardais, visą literatūrinę praeitį ir dabartį, idealistinę ir simbolinę, krikščionišką ir grynai estetinę, mindama po kojų ir savo priešus įžuliu puldama ir niekindama, negu ankstesnieji futuristai, Jonas Aistis lyg dar labiau užsidarė į savo egotistinį lukštą..."

Man rodos, tokiais žodžiais ano laikotarpio charakteristika gal bus kiek perstiprinta, per priekaištingai sugriežtinta, nors iš esmės maždaug teisinga. Taip buvo. Taip šiuose skersvėjuose dalyvavo, brendo ir savaip priešinamasis reagoavo Aistis. Čia Bernardas tiesiai idėjo pirštą ir į mano žaizdas. Be abejo, mūsų jaunuliški ginčai dažnai būdavo aštrūs, bravūriški, neišdailinti, bet visada nuoširdūs. Truputį pasiauklėjęs "Keturių Vėjų" įtakoję, tuomet aš taip pat maniau, kad literatūra mažiau mistiškai "kuriamą", o amato prasme daugiau "dirbama". (Binkis mus išmokė šaipytis iš per daug iškilnaus "kūrėjo" žodžio). Dar blogiau, tada save laikiau aktyvistu ir "barbaru rėkiau". Dėl to betgi nesigailiu ir nesikankinu.

Daug kam, beušiama ir kai kada dargi žilagalviama, visokie kaprizai ateina ir praeina. Tačiau tie praeities ir dabarties kritikavimai, neigimai, "mynimai po kojų", "puolimai" bei niekinimai (man ir šiandien tebeatrodo!) yra amžini ir daugmaž teigiami tikrosios gyvybės, kūrybinių aistrų ir nuolatinės pažangos elementai. Jei to visai nebūtų, tai atsitiktų kaip toje dabartinio vilniečio kompozitoriaus Eduardo Balsio neseniai primintoje patarlėje: nemaišoma košė prisvyta. Mums atrodė, kad ir tada jau būta nemaža prisvilimų. Jei gaivūs vėjai neišlaužytų langu pravedinimui, žmonija uždustų grožybės parfumu aklinoose sandėliuose.

Derėtų greičiau džiaugtis, jeigu visi tie šventvagiški ano laikotarpio ginčai ir rūtų darželio išmindžiojimai buvo naudingi bent tuo, kad Aistį "pastūmė užsidaryti į savo egotistinį lukštą", kuriame jis kaip tik surado savo būdingiausią stilių, savitą grožį ir prasmę, didelę ir nebepradingiančią funkcinę vertę lietuvių lyrinėje kūryboje.

O, kad šių laikų lietuviai studentai Amerikoje ir Kanadoje taip aistringai ir "aktyvistiškai" diskutuotų dėl kūrybos temų ir problemų fakultetų koridoriuose arba ir karčiamose! Ir lygia dalia, kad taip galėtų praeiti ir dabartį neigiančiai kritikuoti, kūrybiško laisvo "naujojo realizmo" siekti dabartinio Vilniaus ar Kauno akademine jaunuojuomenė! Jie tikrai kritikuotų ir "mindžiotų po kojų" režimines dogmas ir draskytų totalizmo minties užmautus apynasrus. Prislėgimo ir nevilties nuotaikas rodo, tai, kad vienas kitas nebeišverdamas verčiau susidegina...

Tai kas, kad tu namuosna
nesužužo.

Jonas Aistis

Tai kas, kad tu namuosna
sveikas sugrįžai,
Tai kas, kad likusių viltis
nelūžo
Ir kad pati sutikt išėjo su
mažais...

O jei grįžai, praūžęs ir praleidęs
Tėvų turtus, lėbaudamas
viešuos namuos,
Tave sutiks, ir džiaugsmas jų
veide
Viską gražiai atleis, viską ranka
numos...

Rėkdamis ir "mindydami po kojų", juokdamiesi vieni iš kitų ir erzindamiesi, mes tada kažkaip nepraradom savo draugysčių ir mokėjom respektuoti kitokį įsitikinimą. Gi alaus buteliui atkimti Urbono karčiameje ar vėliau į Rambyno restoraną ko brolisčiausiai suėdavom visų "partijų" išpažintojai, tartum samokslininkai.

I kokį "kiautą", i kokį "lukštą" tada susitraukė Aistis? Žinoma, i savo, bet dar ir i kitą, bendresnį, platesnį — su "Piūvio" leidinio apsiustu. To literatūrinio metraščio, berods, teisėjo tik du numeriai (1929 ir 30 metais), o vis tiek tai buvo, tegu ne per aštraus, bet šioško tokio peilio patraukimas per dantis ir "Keturių Vėjų" estetinio maišto užbaigimas iš konservatyviųjų pozicijos. Gyvenime visados taip, kaip ir dabar: po trumpų plaukų auginami ilgi, po siaurų kelnų maunamės išsiplūstusias absurdiškai plačiom padalkom.

"Keturi Vėjai", tarp kitko, mynė po kojų ypač tuos estetizavimus, deklamacinius (įtartinai falšyvus) patriotizmus, "kūrybinės mistikos" smilkalus ir net Jablonskio per sunkiai tašytą ir jau taisyklėm apkaustytą mūsų kalbos gramatiką. O "Piūvio" sambūris pabrėžtinai ir nelauktai pasisakė už tradicinius principus, katalikiškus lietuvių kultūros pagrindus, tautines vertybes, taigi ir už patriotizmą maždaug jau įprasto mūsų "klasicizmo" formose. Iš tikro tų peilininkų buvo nedaug. Patys svarbiausieji tik trys: kaip teoretikas — Petras Juodelis, kaip gabiausi tos platformos realizatoriai — Antanas Miškinis su Jonu Aisčiu.

Mes kiti, daugiausia trečiafrontininkai, už tai piūvininkus puldinėdavom ir jų sopulių lita-

nijas negailestingai pašiepdavom per gyvus pokalbius ar ir spaudoje. Kai žymiai vėliau aš nusistojau jau maždaug gretimose ir net tose pačiose politinių "konservatorių" pozicijose, man rodos, kad Aistis (aplamai gana nemaršus, ambicingas ir savo lukšte išdidus) dar ilgai tas nuoskaudas juto, jų nepamiršo, dėl ko ir mudviejų asmeniniai santykiai visada buvo vėsenai ir atokesni, negu jo palikomi santykiai su kai kuriais kitais draugais.

Keletą tokių draugysčių, ypač su Antanu Miškiniu ir Petru Juodeliu, jis vaizdžiai ir grakščiai aprašė knygoje "Apie laiką ir žmones". Bet tų trijų jaunystės draugų likimai kada nors turės būti plačiau, išsamiau aprašyti. Tai juk beveik kraujuotos tragikos fragmentai, tiesiai išplėsti iš mūsų gadinės gyvenimo.

Kokie likimai! Petras Juodelis, krikščioniškos-katalikiškos ir tautiškos-patriotiškos estetikos platformos formuluotojas, netrukus pasuko daug kairiau, negu mano "trečiafrontiškumas", sėkmingai užsibaigęs, sovietišškai sakant, "smetoniniu fašizmu". Rusų-vokiečių karui kilus, pagal atkastus popierius, Juodelis 1941 metais birželio mėnesį buvo paskutinis, įteikęs prašymą priimti i kompartiją. Bet po karo nežinia už ką išvežtas ir kentėjęs Sibiro kacetuose, paskui grįžintas ir dabar parašė teisingu tautiniu metodu gerą Lietuvos meno istorijos apžvalgą. Buvau jį kartą sutikęs nacių laikais Vilniaus dailės muziejuje, kur jis prisiglaudęs tarnavo. Man tada jis neatrodė dviasiskai visiškai sveikas...

Antanas Miškinis — nors ironiškas ir kritiškas, bet patriotas ligi nacionalistiškumo, tautinio režimo lojalus, beveik aktyvus bendradarbis (spaudoje ir Valstybės Radijone). Tai jis mane, irgi Radiofono bendradarbi, kita dieną po sovietų invazijos 1940 metų birželyje, bėgmen palydėti užsivedė atsisveikinimui i Rambyno restoraną atskirą kambarį. Kadangi prie mudviejų prisidėjo dar būsimas proletarinis rašytojas Jonas Marcinkevičius, vėliau narsus raudonarmietis leitenantas, tai juodu su manim visai nesivarždami kalbėjosi, kaip su numirėliu, ir ką aš dar jiems atsakinėjau, tai kaip iš karsto. Anta-

nas buvo lankstesnio būdo, gudrokas, nacių okupacijos laikais gražiai laikėsi su mūsų laisvės pagrindininkais. Gal dėl panašių aplinkybių sugrįžusių sovietų buvo pagerbtas ir įbajorintas, kaip dar vienas mūsų literatūros kacetininkas — "sibiriokas". Kiek girdėjau, jo susidrumstę santykiai su savo pačiu geriausiu draugu Aisčiu po grįžimo iš Sibiro kaip reikiant nepasitaisė. Parvežtas Lietuvon, Antanas iš karto reikalingais eilėrašciais įsijungė i tarybinių rašytojų būrį, rodydamas, kaip G. Orwellio "1984 metų" romane, tikrą meilę "didžiajam broliui" ir tarybinei liaudžiai.

Ir štai Aistis, okupacijom prasidejęs buvęs užsienyje, Prancūzijoje, daug vargęs, bet nesiryžęs grįžti nei raudonai, nei rudai dalyton tėvynėn. Dėl to jam nereikėjo nieko atsiduoti, keistis, lūžti, taikintis, pataikauti. Jis galėjo likti nepriklausomas, laisvas, ištikimas sau ir savo idealam. Tad asmeniškai, tūr būt, buvo pats laimingiausias. Paskutiniai eilėraščiai jau rodė jo nostalgiskus kentėjimus ir maldas Lietuvai, giesmes savo tautai. Iš gyvųjų trijų draugų jis atsiskyrė pirmasis. Skaudu ir apmaudu, kad jį priglausti turėjo svetima žemė. Kokie likimai!...

Nebūk naivus, brangus
skaitytojau,
Nebūk ir nieiškok daugiau —
Kaip ant dangaus giedrai
išlytojo
Nėr debesų, taip čia — žmogaus.

Ir kokia ji? Ir kur gyvena ji,
Ar buvo taip sau, ar graži?
Kas tau? Ar nežinai, jog scenoje
Yr įprasta rankas grąžyt.

Kai pirmą kartą susitikau Aistį, jis buvo tik Aleksandravičius. Vėliau pats pradėjo vadintis ir "Piūvyje" pluoštą eilių paskelbė,

Jonas Aistis (kairėje) ir Antanas Valčiulaitis 1947 m. New Yorke. Nuotr. Andriaus Daugirdo

pasirašydamas bajoriškiau — Kossu-Aleksandravičius. Jonas šiek tiek mėgo mistifikacijas, pavaidinti, nustebinti, papokštauti, nors tokiu ir neprisipažindavo. Jis norėjo, kad mes tikėtumėm jį esant ramų, kuklų, be jokios puišybės...

Tuomet jis pats, ar gal kas iš draugų, paleido gandelį, kad jis — lietuviškas totorius. Galėtų būti, bent aš iš karto patikėjau. Ne iš akių, bet i bendrą veido išraišką pažvelgus, kodėl ne — galėjo būt ir totoriukas. Tām tikslui ir antroji pavardė skamba "autentiškai", — tai tikrai totorius, tai

egzotika... Netrukus Jonas itin aštriai per laikraščius susirovė dėl lietuvių kalbos ir pavardžių su kalbininku prof. J. Balčikoniu. Tuomet tasai gan neriteriškai užsipoilė mūsų bičiulio "totoriškąją" pavardės dalį. Ešą, Balčikonio šnipai išaiškino, kad poeto gimtinėje joks Kossu niekad negyveno ir nėra žinomas. Iš tikrųjų tai apylinkės žmonės jo tėvą kartais vadina Kuosa.

Touché... Smūgis buvo taiklus, ir toji egzotikos dalis su "totoryste" turėjo dingti. Bet Jonas vis tiek lengvai nepasidavė. Kuosos jis neatmetė, bet sutiko, kad Kossu gal ir nėra totoriškos kilmės žodis. Iš tikrųjų tai jis pats tą pavardę prisidėjęs, ir ji sudaryta iš pirmųjų raidžių jo buvusių penkių mylimųjų vardų. Žinoma, tai buvo kita migla, tik gražesnė ir patrauklesnė, o polemiskai visai geras ir vikrus būdas atmušti Balčikonio agresiją, tą kartą nepasizymėjusiai nei humoru, nei elegancija. Savo silpnajam punktui atsverti Jonas pridėjo vėl naują argumentą: tegu ir pats Balčikonis nesigiria savo pavardės lietuviškumu. Girdi, baltas ar balčius dar būtų pusė bėdos, bet toji dalelytė "čik" tai jau jokio lietuviškumo nerodo.

Praėjus kuriam laikui po šio mūšio, nesijausdamas nei nugailėtas, nei pašaipos priblokštas, Jonas priartino pirmąją pavardės dalį tikrovei, o antrąją dalį vykusiai sulietuvino. Nuo tada atsirado Kuosa - Aleksandriskis, ir taip per kelerius metus jis pasirašinėjo po savo eilėmis ar straipsniais.

Bet ir šioji "lietuviška" pavardė jam dar nepatiko. Tad iš kur atsirado Aistis, kurį jis pasirinko ligi gyvenimo pabaigos ir kuris Amerikoje virto jo teisine pavarde?

Turėčiau savo spėjimą... "Aisčio" sąvoka Jonui pradėjo patikti jau daug anksčiau. Tai buvo dar 1934-35 metais, kai mes, visokių pašlaičių maištininkai ir konservatoriai, solidarai susisipietėm apie Antano Valiukėno redaguojamą jaunaliuvių "Jaunosios Kartos" savaitinuką. Ir aš iš karto, ir Antanas Miškinis iš dešinės, ir Kuosa Aleksandriskis iš

Atsisveikinimas su Jonu Aisčiu

PRANAS VISVYDAS

POETUI MIRUS

Kai Washingtone mirė Lietuvos poetas,
egzode gedėjo visa Lietuva —
birželio saulė, sodai gelėti,
virpantis skliautas, nakties sietuva.

Jis iškeliavo Donelaičio buveinėn,
Romintos beržyne pasitiko poetų būrys:
Baranauskas, Maironis šlovino dainių,
Putinas, Binkis, Radauskas ir vyturys
sveikino sielvarto brolį, ramino kiti:
daugiau nekeliavai, daugiau nekentėsi,
tik iš Orko aukštybių tyliai stebėsi,
kaip tavo lyros klausos aisčių gentis.

LAIKAU LAIBUTĘ SMILGĄ

Laikau laibutę smilgą ir prašau,
Kad tu pamiltum sielvartą
gimtinėn nesugrįžusio poeto.

Visi žolynai dar prisimena jo siluetą.
Galulaukė prie akmenio stovėjo
ir laukė, aš žinau, tavęs, lieknoji.

Kada nakties vėsa laukus užklojo,
pakilo tolimon mylėti, laukti ir kentėti,
o tu grįžai, jo nesutikusi namo.

1973

vardo. Mes — aisciai, ir kitaip būti negali ir būti neturi!

Su Binkiu mes jaunesnieji, taip sakant, buvom artimi draugai, bet vis dėlto visi žiūrėjom i jį truputį daugiau negu i draugą, labiau kaip i maestro. Jo kultūrai, išmaningumui ir samojui tada nė vienas neprilygom. Jis buvo autoritetas ir mus netrukus įtikino, kad pasaulyje tegali būti tik aisciai ir kad mūsų geopolitinis idealas turėtų vadintis ne kažkokia Baltijos Sąjunga, bet Aistija.

Aš, kaip paprastai, mėgstantis šimto dešimt procentų absoliučius principus ir, jei tik kur galima, kraštutinumus, tuoj parašiau jaunajai Kartai programinį mūsų politinės ir kultūrinės ideologijos straipsnį, kažką labai iškilmingais žodžiais nusuokdamas apie "didįjį lietuvį", "didįjį latvi" ir, žinoma, apie "Didžiosios Aistijos" idealą. Dabar tatai prisimindamas kiek šypsaisi, bet pati ana svajonė man ir šiandien nepasiliko visiškai svetima.

Tuomet ir Jonui šie dalykai patiko. Pats taip sakydavo. Spėčiau, nuo tų laikų gal jam ir išmigo aistybės idėja, galiausiai pergimusi i arčiausią savo dvasiai drabužį — dekoratyvinę pavarde. Jo poezija ir raštas mėgstanti visuomenė taip pat sklandžiai ir iš karto priėmė tą pasirinkimą, mažne visai pamiršusi ir Aleksandravičių, ir Kossu, ir Kuosą.

"Matot, aš nesu niekur bėgęs. Karas užklupo Prancūziją. Aisčius dalykas, kaip diena, kad aš tiktu, jog Maceina bėgo nuo komunisto. Šitą tai aš tikiu. Jeigu AS būčiau bėgęs, aš būčiau bėgęs nuo ruso". (Pasisakymas per AKIRACIUS)

Aisčio idėjinis, religinis ir politinis (o taip pat ir meninis) kelias ir nuvingavo visiškai priešingai, negu "dėsniniai" ir "neišvengiamai" būtų reikėję pagal Markšą ir Leniną. Jonas, kalvėto stūnis, buvo kilęs iš neturtingos šeimos, ir pats ilgus metus, veik ligi atvykimo Amerikon, buvo višiškas proletaras. Lietuvoje — kokie žemiausios kategorijos tarnautojėlis-registratorius Žemės Banko, paskui stipendininkas studentas užsienyje, galiausiai per karą visiškai "bedarbis". Tad nei buržuazija jį pirkė ar papirkinėjo, nei jis pats buržujam ir kapitalistam siūlėsi pasiduoti. Buvo laisvas ir nepriklausomas, spren-

dė savo protu, spalvino savo tikraisiais fausmais.

Ir jaunystės laikais ir vėliau per visą gyvenimą (taip jis pats man kartą rašė) jis vis sėkėsis tarp tautininkų ir katalikų. Vėlesniais dviem dešimtmečiais gal arčiau katalikų, nes daugiausia jų spaudai bendradarbiavo, gi išėvių tautininkų kultūrininkais bei politikos rikiuotojais (gal išskyrus Vincą Rastėnį), kaip pastebėjau, bodėdamasis.

Tad Markso ir Lenino "dėsnin-gumai" Aisčio sąmonėje, jo veiklos baruose ir kūryboje nesitvirtino. Tiesa, ideologijoje jis buvo labai tolerantiškas ir niekada aktyviai nedalyvavo jokioje politinėje partijoje. Bet bendrosios politikos problemas labai mėgo, ypač amerikinių laikotarpiu, kiek prisokdamas jas studijavo ir gana nesilpnai išmanė. Politikos planus Lietuvos reikalais bei vieną kitą sugestiją dėl geresnio pasaulio sutvarkymo jis dėstė savo prūsų rašiniuose, o netiesiogiai, labai "paskandintu būdu" užsimindavo ir kai kuriuose eilėraščiuose — dažniausiai nelabai praktiškai, kartais gal naiviai, bet visuomet nuoširdžiai, įdomiai, rafinuotai, paradoksiškai, savo gemaluose išmintingai.

Aistį, kaip visuomenininką, tautinės politikos kelių ieškotoją ir moralistą, žinoma, užgožė poeto aureolė. Bet kas tą kitą aistišką palikimo pusę ignoruotų, tas nebeturėtų akivaizdoje viso ir pilno Aisčio. Atidesni protai dar nemaža rasti iš jo pasimokyti. Ne, ką sakau, ne pasimokyti (dabar mūsų daugelio suakmenėję protai nebenori nieko naujo mokyti Lietuvos reikalais), —bet gal nors kiek rimčiau susimąstyti, jeigu šitos stebuklas dar gali atsitikti.

Tu nematėi, kaip vakaras linus užmerkė.
Tu nežinai, kaip miela buvo —
Ten smilgos aikščiojo, tenai
čibreliai verkė,
Ten buvo baisiai įstabu.

Be abejo, poezija buvo pagrindinis, bemaž šventas Aisčio pašaukimas ir liks kaip stambiausias, negelstantis jo palikimo įnašas lietuvių meninės kultūros ūgiuose.

Čia jis negalėjo skystis. Jam sekėsi, kaip retai kam. Jonui nereikėjo rungti už teisę pastatyti ko-

(Nukelta i 4 psl.)

Apie Joną Aistį

(Atkelta iš 3 pusl.)

ją literatūroje, ar nusivilti, ilgai laukti pripažinimo ir įvertinimo, it elgetai išmaldos. Jis iš karto buvo pripažintas tikru poetu, pilnai suprantas ir šitaip teigiamai įvertintas maždaug su pačiu pirmuoju savo "Eilėraščių" rinkiniu. Net Binkis, kuris, sakykim su Brazdžioniu, buvo vadas tu, kurie "mynė po kojų" romantišnę, estetinę, idealistinę, aplamai ligtolinę krikščionišką ir mairo-nišką mūsų poeziją, — net Binkis pirmuosius Aisčio eilėraščius vie-noje iš savo retų recenzijų pasiti-ko ko palankiausiai, ypač pagir-damas jo poezijos intymumą, subtilumą, lyrinį elekysrą, girdi-mą ne kaip dūdų orkestrą estradoje, bet kaip smuiko grojimą, dargi smuiko su sirdina.

Viešpatie, nagi ir sarkastiškasis Binkis, toks visuomet antilimo-nadininkas ir antisentimentalis-tas, iš karto pajuto kažkokį bu-riantį Aisčio lyrikos aromata!

Tokiais žiogelių menueto šo-kiais, čiobrelių ir pienių verki-mais, radastomis šiurenančiais vėjeliais, padrikusiu rūku vaka-rais, pamirštom Lorelei pasakom, skausmingų meilių ir chrizante-mų alsavimais, sielvartais ir so-puliais, įstabiom tylom, grau-džiais šilų ošimais, legendom ir padavimais, arba karališko šunio šermenimis, "geriausio iš šunų",

— tokiais jautriais, kai kada be-veik patetiškais, diminituviškais, pačiais subtiliausiai motyvais bei įvairžodžiais Aistis pirmas mūsų literatūroje surado tobuliausios asmeniškios poezijos estetines gelmes, ligi tol nebūtas mūsų ly-rikoje, nelengvai pasiekiamas, dar sunkiau pralenkiamas, įėjus išvis kam tatau pavyktų. Ir įsta-biausia, kad visi tie ilgesiai, ger-vės, čiobreliai, žiogeliai, žibutės ir purienos, tasai heiniškasis "Ich weiss nicht, was soll es bedeuten", ar tas toluomoje pajustas ge-liantis giminės ilgesys, prancū-ziškasis "Mal du pays", jam yra be galo svarbūs, labai reikšmin-gi, labai dideli dalykai, ir kad mes, prašalčiai, neatsispiriam susižavėję tikėti poetui.

Kas bus daugiau tyrinėjęs ir suvokęs žodinės kūrybos prigimtį ir kriterijus, pagal kuriuos litera-tūros kūrinių įgauna šansų išlikti ilgiau ar amžinai, toks be ilgų ginčų sutiks, jog intymioji Aisčio poezija, išgrįsta labai savitu stiliumi, rafinuotos formos ir gražios kalbos talentu, ilgai stovės už va-rį kietesniu ir nerūdijančiu jo kūrybos paminklu. Nežiūrint, kiek tėviškės veidą "keistų jos priešai ir laikai", jokios cenzū-ros neužtrenks kelių tėvynėn, kur jo poezija negalės būti išrauna-ma, kur jis dabar beveik atgims-ta, kur jis paieškomas, kaip ista-bus meistras.

Prisiminkim ir mes šia dingsti-mi laikus, kada poetą užslėgdavo didi kančia, kai mirdavo jo mylima mažytė infantė, o jis pra-šėsi atleidimo ir guodėsi klausda-mas:

Ar šitą mano maldą nešis vėjai,
Ar jie pernakt dejuos:
— O Viešpatie, aš jos mylėti
nemokėjau,
O mano Dieve — josi!

Bet tada imam ir įtikim, kaip tikrai jis mylėjo savo svajonių in-fantę...

Ir mes kalbėsime, lyg tik prieš
dieną
Likimas būt išskyręs mus,
Draugas minėsime visus, kaip
vieną,
Ir pilnus sąmojais, linksmus...

Po devynerių bendravimo me-tų, vėliau mūsų keliai ilgą laiką nebesusijė, 1936 m. jam išvykus literatūros studijų į Grenoblį, o

man sekančiais metais teisės stu-dijų į Paryžių, mes, rodos, nė karto asmeniškai nesusitikom ir nesusirašinėjom ligi 1945 m. pra-džios. O tai ilgokas laikotarpis, kada Aistis subrendo ir turėjo lai-mės aukščiausiai pakilti, kaip po-etas, gi aš, paskendęs politinėn publicistikon ir užsitvėręs viso-kiose karo metų rezistencijose, ne-turėjau laiko ir net praradau nuotaiką poezijom domėtis.

Naujasis draugystės atnaujinimo susitikimas įvyko keistoje vie-toje ir (bent iš Aisčio pusės) la-bai rimtu tikslu. Visa Europa te-bebuvo bombų šipuliuose, Lietu-va vėl maskolių sutrėkšta, Aistis visą karą pravargęs ir gerokai pridrebėjęs pietų Prancūzijoje, o mes dabar — ... prancūzų trem-tiniai. Prancūzų karinė ir civilinė valdžia iš El-zaso mus staiga maloniai ir už-dyką išdeportavo į Montpellier, prie Viduržemio jūros. Dar ge-riau — su pilnu išlaikymu patal-pino į kažkokią šokių salę kartu su karo išblaškytais rusais ir uk-rainiečiais, idant visus taip pat už dyką pasiųstų greičiausiai į Sibirą. Vaizdai sustiprinti po ke-lių dienų stovyklos administravi-mą perėmė iš kažkur atsiradęs rusų uniformuotas karininkas — enkavedistas. Bematant įsitiki-nom, kad ir mes, čia atsiradę aš-tuoni lietuviai, turėsime keliauti rytuosna pas išlaisvintojus.

Tada V. Rastenis ir aš atsimi-nėm, kad dar mokam rašyti ir kiek turėdami ar prisimindami adresų, pradėjom siųsti praneši-mus lietuviams į Paryžių, į Ame-riką ir kam tik išmanėm. Tokiu būdu greit apie mus sužinojo vie-na ypatinga lietuvių "kolonija" prie Viduržemio: rašytojas Jurgis Savickis iš Mentono ir buvęs Lie-tuvos Pasivertusių Paryžiuje at-tachė Antanas Liutkus iš Ville-franche (prie Nicos) — na, ir tuo metu pas juos prisilaukęs Jo-nas Aistis. Tokie vyrai, aišku, ne-galėjo sėdėti rankų sudėję, kai at-sirado pirmoji proga gelbėti kitus tautiečius. Jie delegavo Joną tu-tuoju vykti į Montpellier, nors geležinkelio tiltai per upes dar ir nebuvo kaip reikiant atstatyti. Ir jis tikrai atvyko (nebeprisimenu, mano ar greičiausiai V. Rastenio sukontaktuotas), apsisitojo Raste-nių kambaryje, nes mes iš labe-rio jau buvom savavališkai pasi-šalinę. Bet vis dar pavojuje.

Man Jonas atrodė visiškai toks pat, kaip ir 1936 m. po paskuti-nių susitikinėjimų, tik gal kiek liesesnis, labiau suvargęs, dar lyriškesnis, dar tyliau kalbės. Na, ir švietėmės apie viską. Jis pasakojo savo nuotykius per karą Prancūzijoje. Po penkerių metų mes jam buvom pirmieji lietu-viai, atsiradę "tiesiai" iš tėvynės. Ir per savaitę ar dvi, kol jis čia viešėjo, turėjom jam "viską" pa-pasakoti. Rastenis, aišku, švietė apie politines situacijas ir patyri-mus bolševikų kalėjimuose. O aš daugiau turėjau prisiminti, koks buvo paskutinis apsilankymas pas sergantį Binkį Kaune ir kaip jis mirė; ką darė nacių laikais ir ką susitikę kalbėdavom su Antanu Miškinium; ką Churginas, ką Brazdžionis, kaipgi atrodė Petras Juo-delis?... Tiek daug temų, apie "viską" — ir galiausiai apie Lie-tuvos išlaisvinimą, apie nepri-klausomybės atstatymą, kuris mum atrodė galimas ir gal net greitas. (Rusų, anglų ir amerikie-čių slapty susitarimų dėl Europos padalijimo tada dar nežinojom)... Būčiau tiek plačiai nesustojes ties Montpellier epizodu ir kiek tada mes priplepėjom, paskalų primalėm ir numatėm "greitą Lietuvos išsivadavimą". Visko ir neatsiminčiau. Bet prisimenu du atvejus, kurie neturi magistrali-nės svarbos, bet man tada pada-rė, matyt, stipriausią įspūdį.

Pirmas — tai Aisčio laiškas, vėliau atvykus patvirtintas gyvu žodžiu, kad kai tik jie trise suži-noję apie mūsų atvežimą į Mont-pellier ir apie pavojų būti depor-tuotiems į Rusiją, tai baisiai su-sijaudinę, įgalioję Aistį važiuoti pas mus ir pasakyti, kad jie kaip mūras stovės už mus, dangų ir

Kostas Ostrauskas (kairėje) ir Jonas Aistis po Vinco Krėvės laidotuvių Philadelphiajioje 1954 m.

Nuotr. B. Raugo

žodžiu, kad kai tik jie trise suži-noję apie mūsų atvežimą į Mont-pellier ir apie pavojų būti depor-tuotiems į Rusiją, tai baisiai su-sijaudinę, įgalioję Aistį važiuoti pas mus ir pasakyti, kad jie kaip mūras stovės už mus, dangų ir

žemę sujūdins — ir štai atsiunčia Aistį pabūti tuo "mūru", mus ap-ginti, pareikalauti prancūzų val-džią neleisti mūsų išvežti Rusijon...

Laimei, ir mes nesėdėjom ran-pas sudėję. Padėdami susirastų prancūzų ir šveicarų pažįstamų,

vieno amerikiečio pulkininko ir malonaus Kauno išeivio žydo inž. J. Chaitavičiaus, tuo metu mes patys baigėm iš bėdų išsisukti ir netrukus iš vietinės prefektūros gavom oficialius leidimus pasi-lykti Prancūzijoje. (Tiesa, tam

tikras psichinis pavojus tebekybo-jo. Keliolika ukrainiečių, kurie nenorėjo grįžti Rusijon buvo iš lagerio pasišalinę į kalnus, tačiau prancūzų policija juos surado, sugaudė ir prievarta grąžino at-gal). Bet argi buvo galima kada nors pamiršti, kaip nemilžino ir labai labai nekariškos išvaizdos Aistis pavojaus valandą atskubė-jo mūsų vaduoti ir stovėti už mus, "kaip mūras"? Vien jau pati in-tencija buvo tokia didinga, nuo-stabiai herojiška, tobulai poetiš-ka...

Antras neišdildomas įspūdis li-ko dėl rūkymo reikalų. Tabako ir cigarečių tada baisiai stigo, ir mes rūkantieji jau kentėjom, o juodo-joje rinkoje nusipirkti tada ne-turėjom prancūziškų pinigų. (Tik Rastenio drąsa dar gelbėjo. Ne-žiūrint, kad iš lagerio patalpų buvom pasišalinę ir beveik slaps-tėmės, jis nueidavo stovyklos raš-tinėn ir paimdavo mum priklausantį savaitinį cigarečių davinį).

Ir štai atvykusį Aistį pasikvie-čiam pirmų pietų. Mano žmona Daneta iš amerikoniškų konser-vų skardines pagal "prancūziš-kus" receptus ištaiso maždaug "hamburgeriško" stiliaus keps-nius. Karališkai pasistiprinam, vynu suvilgom karnį, ir aš vis žiūriu, ką dabar Aistis rūkys. Mė-ginu jam siūlyti savo "celtique"

(juodo stipraus tabako cigaretę), o jis — ne, neima. Ir it koks ba-joras aiškina: girdi, mes tai bėg-liai, mum sunkiau, jis jaučias pareigą mus vaišinti. Tuomet iš-i-traukia pokelį ir vaišina — mane ir žmoną — tokiais be galo plo-nyčiais, kaip šiaudeliais, cigaretė-liais, ir pats tokį užsidega. Pa-traukiam kelis dūmelius ir baig-tas rūkymas. Bet aromatinga ir labai skanu, tegu popierio skonio gal ir kiek daugiau negu tabako.

— Matai, broleli, — dėsto jis ramiausiai — nieko tu dabar ne-padarysi. Karo laikai, reikia iš-mokti gyventi...

Ir išsitraukia iš kišenės mano paties prieš karą mėgtų cigarečių "Balto" pokelį, tur būt, gautą už korteles, tada mažojoje kišenėlėje susiranda cigaretinio popierio knygutę — ir čia pat praktiškai pademonstruoja, kaip "reikia iš-mokti gyventi". Pasirodo, ne taip labai sunku. Reikia tik išberti iš cigarečių visą tabaką, padalinti į tris ar net keturias dalis ir tuomet atskirai kiekvieną susukti į plony-tes cigaretes. Tada turėsi rūkalo tris ar keturis kartus "daugiau", ilgiau užtenka.

Vėliau dar ir Paryžiuje, tabako krizei tebetrunkant, kai kada pa-sinaudodavau išradingu Jono mokslo. Ak, geri buvo laikai!

(Bus daugiau)

Kaip mūsų protėviai kovojo su ligomis

(Atkelta iš 2 psl.)

ir palaimintas... mokslų ir me-dicinos daktaras" (Doc. V. Mi-celmacheris, Pirmieji medicinos gydytojai, kilę iš Lietuvos Di-džiosios Kunigaikštystės. — Svei-katos Apsauga, 2, 1962). 1530 m. išvyko į Karaliaučių, kur Prūsų hercogas Albrechtas jį pasky-rė savo rūmų spustuvininku ir gydytoju (J. Jurginis, l. c., p. 149). 1534 m. iš Vilniaus grįžo Pra-hon, kur prie karaliaus Ferdinando dvaro vertėsi kaip gydy-tojas (Z. I. (vinskis), Skorina, Fran-cišak, Lietuvių Enciklopedija, XXVIII, So. Boston, 1963, p. 71 — 73).

Todėl nenuostabu, kad, val-dant Žygimantui Senajam, grei-čiausiai 1520 m. Vilniuje lankė-si vienas iš žymiausių renesanso epochos medicinos reformatorių — Paracelsas. Jis, lankydamasis Vakarų ir Vidurio — Rytų Euro-poje, stebėjo ir tyrė ne tik gydy-tojų, bet ir barzdaskučių — chi-rurgų, net kaismo moterėlių gydy-mą. Jis tyrinėjo ligas, bandė nau-jus gydymo metodus, mediciną grindė patologija ir chemine bio-logija. Bekeliaudamas ir pats gy-dydavo žmones. Vilniuje įvyku-siuose viešuose disputuose Para-celsas buvęs nugalėtas. Jis rašė, kad "išvijo mane iš Lietuvos, paskui iš Prūsijos ir Lenkijos. Nepatikau aš olandams, o taip pat žydams ir miuncheniečiams. Tikrai, dėkui Dievui, patikau li-goniams" (Studia i materialy z dziejow nauki polskiej, 4. War-szawa, 1956, p. 80. V.C., Para-celsas ir Vilnius. — Mokslas ir Gyvenimas, 10, 1966, p. 32).

Žygimantas Augustas, paskuti-nysis Jogailaitis Lietuvos didžio-jo kunigaikščio ir Lenkijos kara-liaus soste, net ir 1548 m. iš-rinktas Lenkijos karaliumi, be-veik nuolat gyveno Vilniuje, sa-vo puošniuose renesansiniuose rūmuose — Žemutinėje pilyje, Gedimino kalno papėdėje. Jis pa-liko tarnyboje didelę dalį savo tėvų gydytojų, iš kurių paminė-tinas Jokūbas Ferdinandas Itališ-kis, arba Barietis (jis yra rašęs ir apie Lenkijos mineralinius vandenis, plg. Studia i materialy z dziejow nauki polskiej, 4, War-

szawa, 1956, p. 80). Be to, tęsė darbą karališkajame dvare me-dicinos ir filosofijos daktaras Ru-pertas Finckas, turėjęs namą Vil-niuje, Pilies gatvėje (Akty, izda-vajemyj Vilenskogo komissieju dlja razbora drevnich aktov, t. XX Vilna, 1893, p. 104, 522. S. Slonimskis, l. c., p. 549, 551). Iš kitų Žygimanto Augusto asme-ninių gydytojų išskirtinas Jurgis Jokimas Retich — Lauchenas (1515 — 1574), Mikalojaus Ko-perniko mokinys, Wittenbergo universiteto profesorius, 1540 m. parašęs knygą apie M. Koperni-ko astronominę sistemą (Lietu-vių Enciklopedija, XXV, So. Bos-ton, 1961, p. 167). Išskirtinas ir gydytojas Juozapas Struś (Stru-thius, g. 1500 m.), taip pat rašęs apie mineralinius vandenis (Studia i materialy, l. c., p. 81). Paminėtina, kad Žygimanto Au-gusto asmeninių gydytojų yra bu-vęs ir anglas Martynas Fox, o ki-tas anglas Jokūbas Arnuth buvo išsiųstas Merklio Giedraičio lė-šomis tėti medicinos studi-jų Paduvoje. Grįžęs dirbo Vilniu-je (Ingė Lukšaitė, Lituanistika Anglijoje. — Mokslas ir Gyve-nimas, 1973, Nr. 3, p. 34).

Ir kai Barbora Radvilaitė — Gostautienė po slapty sutuoktu-vių su Žygimantu Augustu 1547 m. lapkričio mėn. buvo išvykusi į Radvilų dvarą Dubingiuose ir čia gyveno iki 1548 m. balandžio vidurio, ten ją globojo brolis Mi-kalojus Radvilas Juodasis ir gydy-tojas Stanislovas Davainis, Mer-kinės seniūnas (M. Baliūskis, Pis-ma historyczne, I, Warszawa, 1843, p. 47 tt.). Ir pats Žygiman-tas Augustas rašė savo singuliuo-jančiai žmonai Barborai, kad ji galinti būti rami, nes Vilniuje yra gydytojų ir vaistinių (I. J. Kra-szewski, Wilno od początków do roku 1750, t. IV, Wilno, 1842, p. 372).

Kaip žinia, Žygimanto Augus-to bibliotekoje Vilniuje buvo per 4000 knygų, jų tarpe nemaža ir mediciniškų. Bibliotekoje buvo veikalų Hipokrato, Afrikano, Ga-leno, vadovėlių iš anatomijos, fi-zioterapijos, karo chirurgijos, hi-gienos, balneologijos ir kitų me-dicinos sričių. Knygos buvo su-perkamos tiek už Lietuvos ribų,

tiek ir pačiame Vilniuje. Pa-vyzdžiui, 1547 m. Žygimantas Augustas nupirko už 15 auksinų mirusio daktaro Jokūbo Fernan-džio mediciniškų knygų rinkinį, o 1548 m. už anatomijos veikalą karalius sumokėjo daktarui Bazui 6 auksinus (Kultūrų kryžkelėje, Vilnius, 1970, p. 11 — 12). De-ja, Žygimanto Augusto biblioteka išsisklaidė. Iš mediciniškų knygų viena atsidūrė Upsalos u-niversitete (Aleksandro Traliano "De re Medica", Paryžius, 1548) ir nemaža Lundo universiteto

bibliotekoje (Kultūrų kryžkelėje, Vilnius, 1970, p. 23 — 24). Kny-gos tuo metu buvo labai bran-gios. Vidutiniškai už knygą mo-kėta 2 auksinai (florenai), t. y. 48 lietuviški grašiai. Už arklį tuo metu mokėta 2 — 4 kapos gra-šių (120-240 grašių) už jautį — 100 — 120 grašių, už aviną — 8 — 15 grašių (J. Lebedys, Mi-kalojus Daukša, Vilnius, 1963, p. 151).

Vilniaus didikai taip pat turė-jo savo asmeninių gydytojų. Pa-ir nemaža Lundo universiteto

a. yra buvę šie: Jurgis Petkūnas, Jonas Sulcas, Jurgis Blandrata (Blandrata; jis Vilniuje tegyveno 1562 — 1563 m.), Jokimas Zim-mermannas ir visa eilė kitų. Ge-rai išsimokslinęs buvo lietuvis Jurgis Petkūnas — Petkevičius, Mikalojaus Petkūno sūnus. Jis buvo gimęs apie 1530 m. Eišiškė-se, miręs 1574 m. Varniuose. Po studijų Wittemberge ir Padu-voje, persikėlė į Feraros universi-tetą, kur 1556 m. gegužės 27 d. gavo medicinos daktaro diplomą,

(Nukelta į 7 psl.)

meanwhile,
back at
your money
is working!

New Higher Interest Rates

CERTIFICATE ACCOUNTS

7 1/4 %	\$5,000 Minimum 4 yr. Maturity 7.63% YIELD
7 %	\$1,000 Minimum 4 yr. Maturity 7.35% YIELD
6 3/4 %	\$5,000 Minimum 30 mos. Maturity 7.08% YIELD
6 1/2 %	\$5,000 Minimum 2 yr. Maturity 6.81% YIELD
6 1/2 %	\$1,000 Minimum 1 yr. Maturity 6.81% YIELD
5 3/4 %	\$1,000 Minimum 90 day Maturity 6.00% YIELD

Certificate accounts subject to penalty on early withdrawal.

PASSBOOK SAVINGS
NEW AND EXISTING ACCOUNTS

5 1/4 %

INCREASES TO 5.39% ON INTEREST ACCUMULATED FOR ONE YEAR

On passbook accounts, interest is paid to date of withdrawal.

Deposits received by the 10th of the month earn interest from the 1st, if the funds remain on deposit to the end of the interest period. Deposits after the 10th of the month earn from the date of receipt.

FOUNDED 1909

Assets over \$190,000,000.00 Reserves over \$17,500,000.00

STANDARD FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION
4192 ARCHER AVENUE AT SACRAMENTO
CHICAGO, ILLINOIS 60632 PHONE 942-1140

Vorkutos kalinių streiko sukaktis

DOMAS JAKUBKA

Prieš dvidešimt metų, liepos mėn. pabaigoje, prasidėjo Vorkutos priverstinio darbo koncentracijos stovyklose bene pirmas raublonosios Rusijos vergų masinis streikas, kuriame dalyvavo ne mažiau 85.000 kalinių, daugybėje jų stovyklų padalinių.

Tai buvo ilgai kalintų, deportuotų, be kaltės nusmerktų, žiauriai išnaudojamų, visokiausių tautybių žmonių masės desperatiškas kantrybės išsekimo pasireiškimas, tuo vien norint bent kiek palengvinti savo darbo ir gyvenimo sąlygas tose stovyklose.

1949 m. anose stovyklose buvo apie 60.000 lietuvių. 1953 m. Vorkutoje lietuvių vargu mažiau bebūvo. Paskirose Vorkutos stovyklose lietuviai su ukrainiečiais daugiausia sudarė to streiko komitetų branduolius. NKVD daliniams tą streiką malšinant, nužudytų ir sužeistų tarpe, o taip pat vėliau už tą streiką nubaustųjų tarpe ingi buvo nemaža lietuvių. Tad lietuviai 1953 m. Vorkutos streiko neturi teisės pamiršti.

Apie tą streiką gana daug medžiagos pateiktą jame tada dalyvavę kaliniai, vėliau atsidūrę Vakaruose, kaip antai: a) amerikietis John Noble, knygoje "I was a slave in Russia. An American tells his story", išl. 1959 m. (jis buvo rusų suimtas 1945 m. Drezdene ir rusų kalėjimuose bei stovyklose išbuvo 9½ metų), b) vokietis Joseph Scholmer (tikroji pavardė: med. dr. Joseph Schoelmerich) — "Die toten kehren zuruck" (prancūziškas tos knygos vertimas turi pavadinimą ("La greve de Vorkouta", išl. 1954 m.), c) 1955 m. Muenchene "Institute for the Study of the History and Culture of the USSR" išleistame, rusų kalba, B. Jakovlevo veikale "SSSR koncentracijos stovyklos", skyrelyje apie Vorkutą yra sutelktos ingi tuo metu Vorkutoje buvusių asmenų žinios apie tą streiką, o taip pat ir kitų kelių asmenų pasakojimai apie streiką Vorkutos stovyklose taipgi spaudoje paskelbti. Žinoma, visi tie liudytojai visų pirma pasakoja apie tai, ką jie patys savo akimis matė toje stovykloje, kurioje jie tada buvo. Apie streiką kitose stovyklose jie žino tik iš kitų asmenų.

Vorkutos grupės stovyklos yra Komi autonominės "respublikos" teritorijoje, Pečoros upės anglies baseine, tundros srityje. Klimatas ten labai žiaurus, žiema tęsiasi iki 8 mėnesių, temperatūra, kartais, nukrenta iki — 60 laipsn. C. Poliarinė naktis ten trunka 20 dienų. Vorkutos miestas yra apie 50 mylių į šiaurę nuo poliarinio. Žiemą pučia ašturių vėjai, kartais iki 80 mylių į valandą greitumu. Klimatas normaliose sąlygose gyventi neįmanomas. Kalinių trėmimas į Vorkutos stovyklas tolygus ju nusmerkimui mirties bausme. Per metus badu ir šalčiu ten mirdavo nuo 25 iki 35 proc. visų nutremtųjų kalinių.

1953 m. Vorkutos stovyklų kompleksas turėjo gal iki 150 stovyklų, pastovyklių, bazių bei kitaip vadinamų kalinimo vietų, kurių kiekvienoje buvo nuo 3.000 iki 7.000 kalinių. Tad viso tame stovyklų komplekse tada galėjo būti apie pusė milijono kalinių.

Kiekviena tokia stovykla buvo surišta su kuria viena anglies kasykla-šachta arba fabriku (pvz. metalurgijos gaminių) arba elektros jėgaine ir t. t., kur "produkcinių" darbų kaip tik ir vykdė kaliniai. Buvo apskaičiuota, kad tuo metu visose Rusijos koncentracijos stovyklose buvo ne mažiau 20.000.000 kalinių-vergų, kurie turėjo visą Rusijos gamybą, ekonomiką ne tik išlaikyti, bet ir plėsti. Tada nemažiau 50 proc. Rusijos žibalo bei anglies buvo gaunama kalinių darbo dėka, gi medžių kirtime, šioje milžiniškos apimtys pramonėje, net 80 proc. "darbo jėgos" sudarė kaliniai. Vorkutos baseine tada buvo iškasama apie 16.000.000 tonų (1970 m. — 21.500.000 t.) anglies, žibalo daugiau 5.000.000 tonų ir t. t. Vorkutoje visus darbus: anglies kasimą, kelių tiesimą, pastatų statybą, geležinkelio tiesimą (prie tokio vieno, 1200 km ilgio geležinkelio tiesimo ten žuvo per

Lietuvio kunigo Sibire slapta laikomos šv. Mišios 1955 m.

abejotinai būtų sužlugęs. Kremliui tai buvo Damoklo kardas.

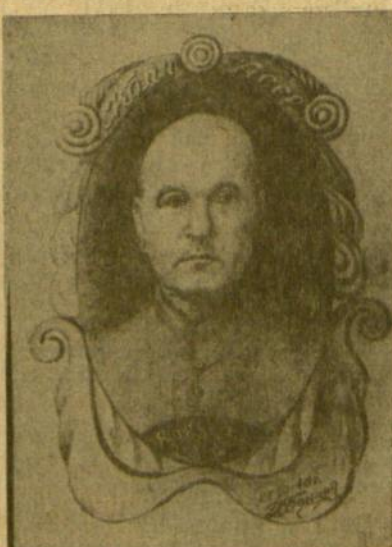
Bendras Vorkutos stovyklų darbo našumas, palyginus jį su 1952 m. našumu, 1953 metais sudarė tik 80 proc. Kremliaus įsakymu gerinamas kalinių maistas nedaug galėjo padėti ten kaliniams atsverti klimato žiaurumą. Užtat į ten nuolatos plaukė tikras srautas naujų kalinių, kurie žuvusiųjų vietoje turėjo gyvinti gamybą.

Nerimas Vorkutos kalinių tarpe pradėjo bresti 1953 m. pavasarį, tuoj po Stalino (1953.III.5 d.) mirties. Nuo tada režimas stovyklose pradėjo kiek švelnėti, o Kremliaus naujieji valdovai varžėsi dėl pirmumo valdžioje. Jų pavojingiausias, Berija, birželio mėnesio gale buvo suimtas ir paskelbtas "liaudies" priešu, o vėliau (nors esama kalbų, kad tuojau pat) buvo likviduotas. Pastarasis įvykis stovyklų viešpačiams — enkavedistams sukėlė daug nerimo. Taip pat birželio mėn. pradžioje Vorkutoje pradėjo atsirasti vokiečių jaunuoliai, kurie tu pat metų birželio 17 d. Rytų Berlyne ir daugelyje rusų okupacinės zonos vietų akmenimis, o kai kur tik su pagaliais, bandė pasipriešinti rusų tankams. Pasakojimai apie riaušes Rytų Berlyne, Scholmerio nuomone, gerokai prisidėjo prie minties formavimo, kad vis dėlto įmanu yra priešintis ir tai milžiniškai SSSR galiai. Prasidėjo bruzdėjimai, kalbos apie buvimo sąlygų pagerinimą. Tuo metu daugumoje Vorkutos stovyklų gal tik 20 proc. kalinių nebuvo dar paliejęliai. Darbo našumui pakelti liepos mėn. antrąją pusę NKVD atgabeno 50 vagonų kalinių iš Karagandos (Kazachstanas), pažadėdama jiems "geresnes" darbo sąlygas negu jie turėjo Karagandoje. Gi jie, atgabenti į Vorkutą, čia rado kur kas blogesnes buvimo ir darbo sąlygas. Vorkutos NKVD aiškinosi, kad Karagandos enkavedistų "pažadai" vorkutiški nesaisto ir t. t. Visi šitie elementai ir privėdė prie streiko. Masiniai streikas pasireiškė nuo liepos 25 d. (nors stovykloje Nr. 6, kur buvo Scholmer'is, streikas prasidėjo VII.22, o šachtoje Nr. 7 ir stovyklos Nr. 14-16 bei 29, gal net VII. 19 d.). Paskiros stovyklos, pastovyklės, šachtos streikavo "savarankiškai", nes spygliuotos vielos, sargybinių su kulkosvaidžiais bei šunimis stovyklų vienetus izoliavo vieną nuo kito. Vis dėlto konspiraciniai streikų komitetai susiorganizavo ir veikė spontaniškai, įtraukdami ir ten "laisvėje" gyvenusius.

To streiko malšinimas buvo barbariškas. Rugpjūčio mėn. pirmomis dienomis, nežiūrint to, jog buvo atvykę aukštųjų enkavedistų komisija iš Maskvos ir pažadėjusi kaliniams įvairių lengvatų, NKVD generolas Maslenikovas, "dukartinis Sovietijos didvyris", sutraukęs iš kitų Rusijos vietų NKVD dalinius, su tankais apsupo streikuojančias stovyklas ir apgaule, klaida ir kulkosvaidžių ugnimi kiekvieną stovyklinį vienetą atskirai palaužė. Jis vien stovykloje Nr. 29 šaudymu kulkosvaidžiais į beginklę kalinių masę nužudė 64 ir sužeidė daugiau kaip 200 kalinių, — jų tampe buvo ir lietuvių, bet tikro skaičiaus niekas nežino. Tuojau pat buvo suimta per 7.000 kalinių (vien stovykloje Nr. 16, kurioje tada buvo Noble, suimta daugiau 300 kalinių). Iš jų be jokio teismo, vien Maslenikovo įsakymu, buvo sušaudyta ne mažiau 300. Apie 1000 kalinių buvo išsiųsta į Tolimųjų Rytų koncentracijos stovyklas, o kitiems pridėjo po 3-5 metus kalėjimo. Veikė vieno jų niekas daugiau nematė. Tikriausiai jie visi buvo išžudyti. Streikas buvo nuslopintas. Nors nerimas ir net sabotazo veiksmai Vorkutos stovyklose reiškėsi ir 1954 m. (kasyklos Nr. 7 administracinis pastatas buvo susprogdintas, sugadintas elektros jėgainės motoras ir t. t.), nes kasyklose kaliniai galėjo "nukombinuoti" ir dinamito lazdelių, kasyklose vartotų anglių atplėšimui.

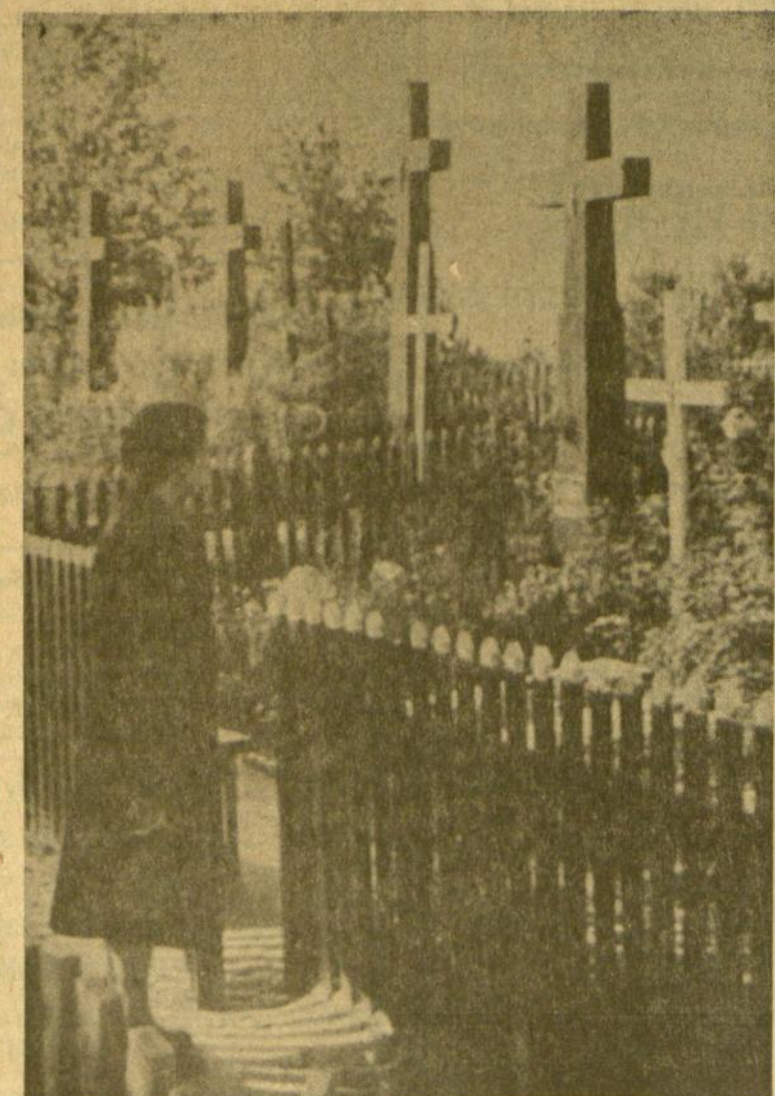
Apie lietuvių Vorkutoje gal daugiausia pasakoja Schoelmerichas. Atgabentas tiesiai iš Berlyno į Maskvos Butyrkų kalėjimą, nuo tada visur, kalėjimuose, kalinių persiuntimo etapuose ir stovyklose, vis sutiko lietuvių. Atgabentas į stovyklą Nr. 9-10 ten rado apie 3.500 kalinių, kurių tarpe 1700 buvo ukrainiečių, gi

kaip "lietuviškąją duoną". Vynas buvo iš Krymo. Jį atgabendavo angliakasiai lietuviai "laisvieji", dirbantieji toje pat šachtoje. Per Velykas daugumas lietuvių priimdavo komuniją. Anot Scholmerio, neabejotina, kad religinis gyvenimas (lietuviams, ukrainiečiams ir kitiems) padėdavo išlaikyti dvasinę pusiausvyrą. Nors Vorkutos streiko organizatoriai, vadovai tada žuvo, bet stovyklos vis dėlto susilaukė kai (Nukeista 16 pusl.)

Kun. Povilas Pukys (1882-1964) Vorkutos kalinis

700.000 kalinių) tada vykdė (o daug kur kitose vietose Rusijoje ir dabar vykdo) priverčiamajam darbui nuteistieji. Užtatai anas 1953 metų streikas Vorkutos stovyklų komplekse, lygiai kaip ir kitose stovyklose, buvo žiauriai numalšintas. Kremlius jautėsi negalįs atsakyti nuo tų priverčiamųjų darbų sistemos ar net ją tik kaip nors modifikuoti, nes tai būtų paraližavę tada visą Rusijos pramonę. O jei toks streikas tada vienu metu būtų apėmęs visą, jau minėtą, Rusijos kalinių 20.000.000 masę, Rusijos ūkis ne-

Lietuvių tremtinių kapai Sibire, pažymėti milžiniškais kryžiais, nepamirštami ir įankomi artimųjų

Real Estate INSURANCE Management
Visų rūšių draudimai žemiausiomis kainomis. Mes atstovaujame geriausias kompanijas. Pasitikrinkite. Informacijai kreiptis į

EDWARD PAUKŠTIS
3145 W. 63rd St. — HEmlock 4-4300

American Travel Service Bureau, vadovaujamas Walter Rask-Rasciausko, organizuoja turistines ekskursijas į Lietuvą. Jo ekskursijos tvarkingai suplanuotos, vyksta sklandžiai ir visos grupės turi patyrusių patalynuotojų. Ekskursijų maršrutas sekantis:

6 DIENOS LIETUVOJE

5 DIENOS VILNIUJE (įskaitant ½ dienos kelionę į TRAKUS)
1 DIENA KAUNE

DAR YRA KELIOS VIETOS sekančiose ekskursijose:

SPALIO MĖNESIO GRUPEJE BELIKO 3 VIETOS.
REGISTRUOTIS NE VĖLIAU RUGSGJO 1 DIENOS.

Nr. 11	Spalio mėn. 1 d.	15 dienų kelionė
	IS CHICAGOS — \$782.00	
	5 dienos Lietuvoje — 5 dienos Rygoje (Latvijoje)	
Nr. 12	Gruodžio mėn. 19 d.	14 dienų kelionė
	IS CHICAGOS — \$787.00	IS NEW YORKO — \$687.00
	5 dienos Lietuvoje — 5 dienos Rygoje (Latvijoje)	

Prašome registruotis, nes dalyvių skaičius grupėse ribotas. Įmokėjimas asmeniui \$100.00. Paskelbtos kainos — gyvenant dviese kambaryje; atskiras kambarys — \$85.00 papildomo moksčio.

ALL AIR FARES SUBJECT TO CHANGE AND/OR GOVERNMENT APPROVAL

Visais kelių reikalais prašome kreiptis į:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 SOUTH WESTERN AVENUE

Chicago, Illinois 60643

Telefonas (312) 238-9787

Taip pat paruošiami kvietimai giminėms atvykti į Ameriką; teikiame informaciją kelių reikalais į visus pasaulio kraštus, parūpiname vizas ir bilietus.

Philomena Says

CHICAGO SAVINGS IS NOW PAYING

5.39% 5.92% 6.003%

Annual Yield on 5 1/2% Passbook Accounts Daily Interest

Annual Yield on 5 3/4% 90-Day Notice Accounts \$100 Minimum

Annual Yield on 5 3/4% 90-Day Savings Certificate \$1,000 Minimum

6.81% 7.08% 7.35%

Annual Yield on 6 1/2% One Year Savings Certificate \$1,000 Minimum

Annual Yield on 6 3/4% 30-Month Savings Certificate \$5,000 Minimum

Annual Yield on 6 3/4% Four Year Savings Certificate \$1,000 Minimum

For 49 years, savers at near-\$100 million Chicago Savings have become accustomed to the highest rates permitted by law. It is possible to offer the above yield where earnings remain undisturbed and are compounded for a year or more.

CHICAGO ***

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

• Passbook Savings Earn From Day of Deposit to Day of Withdrawal

Lietuvių katalikų mokslo akademijos IX-lojo suvažiavimo, įvykstančio š. m. rugpjūčio 31 – rugsėjo 2 dienomis Bostono kolegijoje programa

PENKTADIENIS, rugpjūčio 31 d.
9:00 val. ryto — šv. Mišios St. Ignatius bažnyčioje (B.C., Commonwealth Ave.).
10:00 — Registracija (B. C., McGuinn Hall).
10:30 — Suvažiavimo atidarymas (McGuinn Auditorium).
1. Suvažiavimui ruošti komiteto pirmininko prof. dr. Juozo L. Navicko žodis.
2. L. K. M. Akademijos pirmininko prof. dr. Antano Liumos, S. J., atidarojimo kalba.
3. Įvadinė paskaita: prel. Vytautas Balčiūnas — Charizmatinis Bažnyčios atsinaujinimas teologijos šviesoje.
12:00 — 1:00 val. Pietūs kolegijos valgykloje (McElroy Commons, Eagle's Nest kafeteria).
1:00 — 3:00 — **TEOLOGIJOS SEKCIJA**
Vadovauja prel. Vytautas Balčiūnas, S. T. D.
1. Kun. prof. Antanas Rubšys, Teol. lic. — Mito klausimas Naujajame Testamente.
Ses. Ona Mikailaitė, B. A. — Charizmatinio atsinaujinimo sąjūdis šių dienų Katalikų Bažnyčioje.
3:00 — 5:00 — **ISTORIJOS MOKSLŲ SEKCIJA**
Vadovauja prof. Simas Sužiedėlis.
1. Dr. Viktoras Gidžiūnas, O. F. M. Pranciškonų-bernardinų darbai XV-XVI amžiuje.
2. Prof. dr. Benediktas Mačiūka — Istoriniai leidiniai okupuotoje Lietuvoje po 1945 metų.
3. Prof. dr. Paulius Rabikauskas, S. J. — Lietuvos istorinių keltinių leidimas.

7:30 — Susipažinimo vakaras (McGuinn Hall, Faculty lounge, 5-tas aukštas).
SEŠTADIENIS, rugsėjo 1 d.
8:30 — Pamaldos bažnyčioje (St. Ignatius).
9:00 — Registracija (McGuinn Hall).
9:15 — 12:00 — **PSICHOLOGIJOS - PEDAGOGIKOS MOKSLŲ SEKCIJA**
Vadovauja prof. dr. Justinas Pikūnas.
1. Prof. dr. Ina Užgirisienė — Protinis vystymasis ir etinių normų supratimas.
2. Prof. dr. Justinas Pikūnas — Humanistinės vertybės: ugdymas ar paneigimas?
3. Dr. Romualdas Kriaučiūnas — Pasaulio lietuvių jaunimo studijinės apklausos rezultatų svarbesnės koreliacijos.
4. Prof. kun. Antanas Paškus — Modernaus žmogaus dilemos krikščioniškosios moralės šviesoje.
12:00 — 1:00 — Pietų pertrauka (McElroy Commons, Eagle's Nest kafeteria).
1:00 — 3:00 — **ARCHITEKTŲ IR MENO SEKCIJA**
Vadovauja dr. Alfredas Kulpa-Kulpavičius.
1. Dr. Jurgis Gimbutas — Lietuvos bažnyčių statytojai.
2. Dr. Alfredas Kulpa-Kulpavičius — Vilnius miesto planavimo požiūriu XIV amžiuje.
1:00 — 4:00 — **GAMOS IR TIKSLIŲJŲ MOKSLŲ SEKCIJA**
Vadovauja dr. Petras Kaladė.
1. Bronius Povilaitis — Nikotinas ir kiti nikotino genties augalų alkaloidai.
2. Dr. Petras Kaladė — Vėžį sukeliantieji cheminiai maisto priedai.
3. Dr. E. Užgiris — Nauji fiziniai metodai imunologijoje.
4. Kun. dr. Tomas Žilaitis, O. P. — Naujas mokslo žvilgsnis į evoliucijos teorijas.

8:00 — 5:00 — **FILOSOFIJOS SEKCIJA**
Vadovauja prof. dr. Valdevutis A. Mantautas.
Simpoziumas-pokalbis apie prof. Maceinos filosofijos doktrinas, principus, prielaidas ir metodiką.
SEKMADIENIS, rugsėjo 2 d.
10:00 — Pamaldos šv. Petro parapijos bažnyčioje So. Bostone.
1:00 — 3:00 — **LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS SEKCIJA**
Vadovauja Vladas Kulbokas.
1. Stasys Santvaras — J. Aisčio ir M. Vaitkaus kūryba.
2. Vladas Kulbokas — Keturi naujesniosios mūsų religinės poezijos atstovai.
3. Antanas Mažulis — Tautosakos bei tautotyros darbai Lietuvoje 1947–1972 metais.
1:00 — 3:00 — **MEDICINOS SEKCIJA**
Vadovauja dr. Balys Petkauskas.
1. Dr. Balys Petkauskas — Medicinos priežiūra Amerikoje ir Vak. Europoje.
2. Dr. Mindaugas Vyngantas — Akių paveldimai diabetikoje.
3. Dr. Zenonas Danilevičius — Imunologiniai aspektai organų transplantacijoje.
3:00 — **PILNATIES POSĖDIS**
Akademijos 50-ties metų minėjimas; prof. J. Brazaičio paskaita. Akademijos premijų įteikimas; prof. A. Liumos, S. J. žodis.
6:30 — Iškilminga vakarienė ir meninė dalis (Lietuvių piliečių draugijos salėje, So. Bostone).

PIRMADIENIS, rugsėjo 3 d.
10:00 val. ryto — Ekskursija į ALKĄ, Putnam Connecticut.
LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS SUVAŽIAVIMO VIETOS PASIEKIAMOS:

1. Atskridę lėktuvu, iš Logan aerodromo atvyksta į Bostono miesto centrą, t. y. kur nors prie Bostono centre esančio Common Park. Iš čia taksu nesunkiai pasiekti CHESTNUT HILL HOTEL, 160 Boylston St. (prie Route 9, jau Newton) kur suvažiavimo dalyviai gali sustoti nakvynei.
2. Suvažiavimas vyksta BOSTON COLLEGE, Chestnut Hill, Mass., t. y. prie pat Bostono ir Brooklyno ribų. Iš Bostono miesto centro, t. y. nuo Common Park pasiekiamas taksu ir požeminiu iš Park St., Boylston ar Arlington sustojimų. Požemyje reikia įsėsti į tą traukinį, kuris turi užrašą BOSTON COLLEGE ir juo važiuoti iki galo. Išlipus, pereiti į kitą gatvės pusę, t. y. prie St. Ignatius bažnyčios pasukti į kairę, Commonwealth Ave., kur netrukus bus Boston College užrašas ir vartai. Nuo vartų eiti tiesiai alėja iki Gason Hall, kuri nutraukia šią alėją, pastatas turi bokštą ir jame laikrodis, o prieis dar aukštą koloną su paukštu aru. Aplekus Gason Hall iš kairės, eiti tiesiog pro kairėje ir dešinėje esančius pastatus

ir dešinėje, visai arti vartų į Beacon St., yra McGuinn Hall, kur vyksta pats suvažiavimas.
3. Automobilu iš 128 South kelio, atvažiuojant Mass. greitkeliu ir t. t. pasukti į Route 9, ir važiuoti iki Chestnut Hill Hotel, o iš čia Hammond St. (atvažiuojant iš 128) sukiti į kairę ir iki Beacon St. Čia jau prasideda Boston College ir prie vartų pasakys kur galima palikti automobilį, greičiausiai nurodys į Lower Camp. Iš 128 South galima privažiuoti ir Route 30, tada pasieksite Commonwealth Ave. Boston College vartus, tuos pačius, pro kuriuos ateis iš Bostono atvažiuojantieji požeminiu.
4. Atvažiuojantieji Mass. Turnpike Extension, važiuoja Exit 17 į Newton Center ir Commonwealth Ave. iki Boston College. Prie šio išvažiavimo ir Howard Johnson Hotel, kur taip pat susitarta dėl nakvynei.
Nakvynių pasirinkimo galimybės:
1. CHESTNUT HILL HOTEL, 160 Boylston St., Route 9, Newton, Mass. Telefonas: 617-527-9000.
2. HOWARD JOHNSON MOTOR LODGE, Mass. Turnpike Extension, Newton, Mass. Telefonas: 617-669-3010.

books abroad

AN INTERNATIONAL LITERARY QUARTERLY
Editor: Gidon Margalit, 1772 University Ave., New York, N.Y. 10027

Books Abroad naujo numerio viršelis

J. Švaisto naujo novelių rinkinio viršelis

Nauji leidiniai

• **BOOKS ABROAD**, Volume 47, Number 3, Summer 1973. On International Literary Quarterly. Sponsored by The University of Oklahoma. Editor: Ivar Irvask.

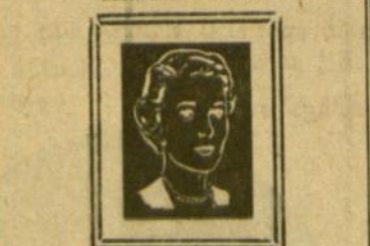
Šio puikaus, visą pasaulinę literatūrą apimančio žurnalo naujasis numeris didžia dalimi skirtas 1972 metų Books Abroad-Neustadt literatūrinės premijos (10.000 dolerių) laureatui, kolumbiečiui rašytojui Gabriel Garcia Marquez. Visa eilė žinomų literatūros pasaulio žmonių čia rašo apie tą originalų, šiandien jau taptautinio masto rašytoją. Apie Marquezą rašantys autoriai tarpe žurnale randame ir mūsų prof. Birutę Ciplijauskaitę. Jos tema liečia plačiai žinomą Marquez romaną "Šimtas metų vienatvės". B. Ciplijauskaitės straipsnis žurnale užvardintas: "Foreshadowing as Technique and Theme in 'One Hundred Years of Solitude'". Naują Books Abroad numerį taipgi puošia puslapis premijos įteikimo Marquezui nuotraukos Oklahomos universitete.

Pasaulio literatūros naujų knygų apžvalgose šį kartą yra recenzuojamos dvi lietuviškosios knygos: išeivijoje pasirodęs Vytauto Alanto romanas "Amžinasis lietuvis" (rašo Vytas Dukas) ir vieno iš avangardiškiausių jaunosios kartos poetų Lietuvoje — Sigit Gedos naujas poezijos rinkinys "26 rudens ir vasaros giesmės" (rašo R. Silbajoris).

Books Abroad metinė prenumerata 8 dol., adresas: Books Abroad, 1005 Asp Ave., Norman, Okla. 73069.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai, pritaikinti paveikslams ir akelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

KONCERTINIS YPATINGAS GITARAS

IR

KANKLES

DARO PAGAL UŽSAKYMĄ

IR

TAISO STYGINIUS

MUZIKOS INSTRUMENTUS

KVIRINAS RUNIMAS

4914 W. Cermak Rd.

CICERO, ILL. 60650

Tel. — 652-3200

• Juozas Švaistas, KARNAVALO AIKŠTĖJE. Novelės. Išleido Nida Londone 1973 m. Knyga 284 psl. Kaina 5 dol., kietais viršeliais 5.75 dol. Leidinys gaunamas ir Drauge.

Juozas Švaistas šiame naujame savo prozos rinkinyje skaitytojui pateikia dešimtį ilgųjų ir trumpesnių novelių, apybraižų, vaizdelių, gale pridėdamas ir trumpą dramatinį epizodą "Vakaras taigoj". Novelių temos yra paimitos daugiausia iš šių dienų mūsų aplinkinio gyvenimo. Bet vienas kitas pasitaiko digresijų ir į Lietuvos nepriklausomybės metus bei pokario stovyklavietes Europoje. J. Švaistas savo įsakojimus čia mezga labai paprastai, didelių literatūrinių aukštybių lyg ir neš-

stengdamas siekti. Autorius rašo, dažnai temą ir žodį paspalvindamas lyg ir ironiška šypsena, traagiškose vietose kraujo nepaliedamas, širdies poilsiniame skaityme per daug nesudrumsdamas.

• **MOTERIS**, 1973 m. gegužės—birželio mėn., Nr. 3. Lietuvių moterų žurnalas. Leidžia Kanados Lietuvių katal. mot. draugija. Redaktorė — Nora Kulpa-čiūnienė. Kalbos taisytoja — Zuzana Daugvainienė. Korektorė — Zita Didžbalienė. Skyrius veda: A. Yčienė, I. Kairienė, E. Krikščiuonienė, L. Murauskienė. Administruoja Bronė Pabedinskienė. Žurnalo metinė prenumerata 5 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, M6H 1A8, Canada.

Naujame numeryje, šalia gerai atrinktų iliustracijų, daug poezijos, beletristikos, apšiai moterims naudingų, praktiškų ir kultūrinio pamušalo straipsnių.

• **Elvyra Narutienė, LIETUVIŲ KALBOS PRATIMAI** PENKTAJAM PRADŽIOS MOKYKLOS SKYRIUI. Iliustracijos Irenos Kazlauskienės, Išleido JAV Lietuvių Bendruomenės Svetimo Taryba 1973 m. Chicago. Leidinys didelio formato, 148 psl., kaina 2 dol., gaunamas ir Drauge.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Zemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

Vorkutos kalinių streiko sukaktis

(Atkelta iš 5 pusl.)

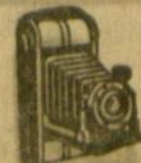
kurių lengvatų. Kremlius, nežūrint jo konsekventiško žiaurais elgesio su kaliniais ir sistemingai vykdomo teroro, nepaprastai bijo ir organizuoto vergų pasipriešinimo. Užtat po 1953-54 m. streikų ir neramumų stovyklose buvo priverstas pagerinti kalinių padėtį ir nemaža jų paleisti į "laisvę".

Deja, Vorkutos streikas vadinamam laisvajame pasaulyje liko beveik nepastebėtas, o tie, kurie ką nors apie jį buvo nugirdę, greitai apie tai visai pamiršo. Tada milijonai Rusijos valdomų kalinių ir "laisvųjų" tikėjosi, kad Vakarai, ypač po Stalino mirties, padės Rusijos žmonėms nusikratyti vergijos. Bet Vakarai tuos "reikalus" laikė vien Rusijos "vidaus reikalu", jais nesidomėjo. Užtat ir šiandien dvidešimčiai metų praėjus, kas gi aną Vorkutos kruviną streiką beprisimena!

Nors atrodo, kad tą įvykį geriausiai prisimena Kremlius. Štai 1972 m. Rusijos Vidaus Apsaugos kariuomenės vienos grupės rudens manevrų tema: "Stovyklos sukilimo nuslopinimas"! Štai

kaip tos "pratybos" atrodė: stovykla, apsupta vielmis ir t. t., žmonės, dėvintieji kalinių rūbus, mosikuoja rankomis, šūkauja; pagal duotąjį ženklą į tą "kalinių" minią įsibrauna tankai ir ją suskaido į tris dalis; iš šarvuotų automobilių išsoka kareiviai, meta granatas su ašarinėmis dujomis; iš mašinų paleidžiami šunys, kurie puola iš užpakalio žmones, dėvintius kalinių rūbus, griebia juos už sprando (kareiviai, perrengti kaliniais, turi ant kaklo specialias vatines apsaugos juostas) ir stengiasi parversti. Pratybos baigiasi "kurstytojų suėmimu". Privažiuoja metaliniai narvai, su automatiškai užsidarančiomis durimis. Į kiekvieną narvą įvaroma po kelis asmenis. Pratybos baigtos!

Tos "pratybos" daromos ne praėjusios "prisiminimui". Štai 1969 m. vasarą stovykloje netoli Murumtau (Kazachstane) kaliniai buvo paskelbę streiką, reikalaudami pagerinti sąlygas. Atgabendotoji kariuomenė tą streiką užgnaužė. Vidurio Azijos stovyklose kaliniai daugiausia dirba urano kasyklose. Pvz. kasyklų kombinatė Navoinsk dirba apie 30.000 kalinių. Jų "darbo diena" 12 valandų. Apsauga nuo nelaimingų įvykių ir darbo higienos nors minimalūs reikalavimai ten nežinomi. Kaliniai miršta masiškai arba po 3-5 metų tampa visiškai invalidais, nes jų plaučius užteršia urano dulkės. Užtat urano rūdos atsargos vis didėja ir didėja. Kiek žinia, šiuo metu Rusijoje tokiose stovyklose yra apie 4.000.000 vergų.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGĖJAMS

Daug sutapysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir kėtyrad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois, 60629
Tel. PRespect 6-8998

WAGNER & SONS

Typewriters, Adding Machines & Calculators
Nuomoma — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50m. patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 581-4111

APLANKYKITE VILNIŲ

ATA AMERICAN TRAVEL AGENCY,

1857 West 47th St., Chicago, Ill. 60629

Tel.: (312) 376-7228 arba 376-6755

Organizuoja ekskursijas į Lietuvą 1973 m. lapkričio mėn. Ekskursijos dalyviai išvyksta iš New Yorko lapkr. 1 d. ir grįž lapkr. 9 d. Kelionė yra tik į Vilnių. Lėktuvai ir pirmos klasės viešbučiai yra rezervuoti.
Pilna kaina \$569.00
Kelvių skaičius ribotas. Registravimas dabar.
Pirmiau atvykusiems pirmiau patarnaujama.
Dėl smulkesnių informacijų kreipkitės viršminėtu adresu ar telefonu.

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

16 dienų: Vilnių 5, Kaunę 1, Rygoj 2.

Taline 3 ir Helsinkyje 3 dienas

Kaina nuo \$675.00

Jungtis prie grupių galima Bostone arba New Yorke.

Dar yra vietų šiose grupėse:

SPALIO 3 IR GRUODŽIO 21

Vykstantiems iš Chicagos \$100.00

ir iš Detroito \$66.00 — daugiau.

Grupėse dalyvių skaičius ribotas — NESIVELUOKITE!

Smulkesnių žinių ir registracijos reikalu kreipkitės:

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway

South Boston, Mass. 02127

Telefonas: (617) 268-8764

Savininkė: ALDONA ADOMONIENĖ

CHRYSLER — PLYMOUTH — IMPERIAL — VALIANT

BALZEKAS MOTORS

4030 Archer Avenue

Tel. VI 7-1515

Now... A New Service From Balzekas!

AUTO RENTAL

Rates From \$6 Day
NEW PLYMOUTHs: Rates start at \$6 Day, 8c Mile
For Rentals Call Mike Kool at VI 7-1515

Nauji 1973 PLYMOUTH, 2 dr. DUSTER \$2,376.00

Nauji 1973 CHRYSLER 4 durų — nuo \$3,695.00

Daugumas automobilių turi Air Conditioning.

Yra likę keletas naujų 1972 metų 4 durų PLYMOUTH tik už \$1,864.00

VARTOTI gerame stovyje AUTOMOBILIAI parduodami URMO KAINA.

Turime naujų ir vartotų STATION WAGON.

Seniausios CHRYSLER prekybininkas Chicagoje

Kultūrinė kronika

MOKLO IR KŪRYBOS SIMPOZIUMO KOMPIUTERIU MOKSLO - INFORMACIJOS SEKCIJOS REIKALU

Lietuviai profesionalai, dirbantieji kompiuterių (elektroninių skaičiavimo mašinų) bei informacijos technologijos srityje, yra kviečiami dalyvauti šia tema organizuojamos sekcijos programoje.

Moklo ir kūrybos simpoziumas įvyks lietuvių kalba š. m. lapkričio 22-25 d. d. Chicagoje. Simpoziumo koordinatorium yra dr. Vytautas Vardys. Tikslųjų mokslų grupės koordinatorium yra dr. Stepas Matas. Šios sekcijos pirmininku rugpjūčio pradžioje buvo paskiriamas Antanas Dundzila.

Kom. mokslų — info. technologijos sekcijai yra skirtos 2 valandos. Čia tikimasi sutelkti 3-4 rimtus pranešimus (po 20 min.), o likusį laiką skirti diskusijoms tema "Šios technologijos įnašas lietuviškajam gyvenimui 1980 metais".

Sekcijos tema, ypač informacijos technologijos šaka, suprantama labai plačiai: šalia kompiuterių bei jų pritaikymo įvairiose srityse čia apimama ir komunikacija, kopijavimo (fotografavimo analizė) technika, įvairūs optikos pritaikymai ir pan.

Derinantys prie bendros simpoziumo dvasios, iš prelegentų laukiama bendresnio pobūdžio savosios srities pranešimų, suprantamų ir ne tos srities specialistui. Išimtiniais atvejais mielai išklausiame reikšmingo, nors ir sunkiau suprantamo lietuvių laimėjimo.

Šiuo kviečiame ir maloniai prašome šios srities darbuotojus siųsti savo pranešimų projektus pasiūlymus žemiau duotu adresu. Tiek iš bendro kultūrinio, tiek iš savo profesinio taško šį kvietimą priimkite su pasididžiavimu! Laukiame atsiliepiančių ne tik mokslininkų — tyrinėtojų, bet ir šios srities darbuotojų pramonėje, prekyboje, versluose. Būtinai papasakojite apie daugelį įvairių sričių specialistų darbų ir juos kokių nors būdu bent simpoziumo programoje atžymėti: o tą būdą rasime, kai žinosime ir matysime ką turime.

Iki š. m. rugsėjo 20 d. laukiame Jūsų pasiūlymų. Pranešimų projektai siūdomi, atsiunčiant:

1. Temų santraukas angliškai ir lietuviškai, po 200-300 žodžių;
2. Prelegento darbo ir namų adresą, telefoną;
3. Kelis sakinius iš profesinės veiklos.

Iki spalio 1 d. visi projektų autoriai bus painformuoti apie parinktuosius darbus ir sekcijos programą. Taip pat laukiame įvairių programos pasiūlymų, ne pranešimų projektų, siunčiamų laiškais.

Antanas Dundzila, Sekcijos pirmininkas, 4339 W. 83 Str. Chicago, Ill. 60652; namų tel. (312) 582-2549, darbo tel. (219) 844-0520.

105 MŪSŲ DAILININKŲ DARBAI WASHINGTONO GALERIJOJ

Ryšių su Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ketvirtuoju seimu rugpjūčio 31—rugsėjo 3 d. Washingtone, žymiojo sostinės Corcoran vardo galerijoje jau atidarytoje 12 Amerikos lietuvių tapytojų ir grafikų parodoje randame net 105 tapybos ir grafikos kūrinius. Parodos bendrasis aprašas "Drauge" jau buvo spausdintas praėjusio šeštadienio kultūriniam priede. Šį kartą skaitytojas pateikiame šiek tiek konkrečios parodos statistikos. Adomo Galdiko parodoje yra šeši tapybos darbai, atlikti guašu. Kazimieras Zo-

romskis išstatęs 7 savo aliejinės tapybos pavyzdžius. Vytautas Jonynas duoda net 14 medžio ir lino raizinių, daugiausia iš 1947-1951 m. savo kūrybos laikotarpio. Zita Sodeikienė rodo 5 savo tapybas, atliktas akriliu. Viktorui Petravičiui atstovauja 10 spalvotos grafikos, medžio ir lino raizinių. Dalia Alekniene dalyvauja su 10 savo graviūrų. Vytautas O. Virkau išstatęs 5 savo akrilines drobes. Vytauto Igno grafikai atstovauja 10 medžio ir lino raizinių. Viktoro Vizgirdos parodinė duoklė — 6 paveikslai, tapyti akriliu. Romas Viešulas iš savo "Raudų" serijos išstatęs 15 pavyzdžių. Irena Mitkutė lietuvių folkloro temomis pateikęs 12 grafikos darbų. Kazys Varnelis reprezentuojasi 5 savo drobėmis.

DIDŽIAJAM ANTROPOLOGŲ SUVAŽIAVIMUI CHICAGOJE ARTEJANT

Didžiajam antropologų suvažiavimui artėjant—memphis l. c. lco.1

Kultūriniam pluralizmui nagrinėti skirtas IX tarptautinis antropologų ir etnologų kongresas Chicagoje vyks rugsėjo 1-8 dienomis. Specialiai užsakytais lėktuvais ir kitomis priemonėmis suvažiuos apie 3,000 mokslininkų iš viso pasaulio. Kongresui vadovaus dr. Sol Tax, Chicagos universiteto profesorius. Suvažiuoja mokslininkai net iš tokių kraštų kaip Afganistanas, Jemenas, Papua, Naujoji Gvinėja, Senegalas, Tanzania. Kongresas vyks Conrad Hilton viešbuty, kur mokslininkui bekalbant, tuo pačiu metu bus per mikrofonus duodami vertimai į įvairias kalbas.

Jau dabar spausdinama 1,500 atsiųstųjų paskaitų. Jos bus išdukuotos kongreso 103-se sesijoje. Kongresui praversti susidarė 300 talkininkų, kurių kiekvienas net susimokėjo po 10 dol. už tą privilegiją. Ie ekspedijuojama informacija, platina plakatus, sutiks delegatus aerodromuose, globos delegatų vaikus.

Studentai ir moksleiviai turės savas konferencijas šūkiu: Jaunimas žmonijos labui. Delegatams Auditorijos teatre rugs. 1 ir 2 d. bus liaudies meno koncertas. Studėbakerio teatre rugs. 5 d. bus pastatyta Gian Carlo Menotti opera, kuri specialiai sukurta pagal kongreso šūkį — Viena žmonija, daug kultūrų. Opera bus atvira ir publikai, jos spektaklius pratesiant iki rugs. 16 d.

Baigiamasis kongreso pilnatis posėdis įvyks rugs. 8 d. Auditorium teatro salėje. Savaitės begybe mokslininkai svarstys daugybę klausimų, pvz. karo priežastys, visuomenė ir politika.

Pabrėždamas kongreso svarbą,

Nuomonės ir pastabos

EVOLIUCIJOS IR TIKROVĖS KLAUSIMAI

L. D. "Drauge" (1973 m., Nr. 170) pasiekė straipsnį, pavadintą Ar evoliucija yra "potvyniškai paplitusi klaida"? atsiliepdamas į mano straipsnį, pavadintą Savotišką kritiką svarstant, išspausdintą "Darbininke" (1973 m., Nr. 20-26).

Nors gerbiamas mano kritikas, kaip matome, nepasirašė vardo ir pavardės, vis dėlto tas jo straipsnis yra vertas mūsų dėmesio. Juo labiau, kad tie jo ("L. D.") inicialai daug kam yra žinomi.

Suprantama, kodėl visa eilė skaitytųjų labai pageidauja, kad pirmiausia as atsilieptų (Drauge ar Darbininke) į tą L. D. straipsnį, pirmajai progai pasitaikius.

Ta proga galėtų pasitaikyti tik lapkričio mėnesį, kai būsiu sėslusis Washington, kai nereikės važinėti pastoraciniais ir kitais neatidėliotais reikalais.

Žodžiu, anksčiau ar vėliau turėtu atsiųsti progą tam L. D. straipsniui pasvarstyti, iškeliant ir patį jo svar-

Pasitarimas antroje Moklo ir kūrybos simpoziumo reikalais. Iš kairės į dešinę: dr. J. Valaitis — medicinos mokslų programos dalies pirmininkas, prof. dr. R. Šilbajoris — humanistinių ir socialinių mokslų programos dalies pirmininkas ir inž. J. Jurkūnas — organizacinės-techninės komisijos Chicagoje pirmininkas. Antrasis Moklo ir kūrybos simpoziumas įvyks šiemet lapkričio mėn. 21-25 d. Chicagoj.

Nuotr. A. Gulbinsko

Santaros - Šviesos Federacijos 20 tojo suvažiavimo Tabor Farmoje rugsėjo mėn. 6-9 dienomis programa

Ketvirtadienis, rugsėjo 6 d.

Dr. Kostas Ostrauskas "De exilio".

Prof. Algis Mickūnas "Fenomenologinis metodas lietuvių kultūros studijose".

Istorikas Vincas Trumpa "Pasišnekėjimas apie Santaros - Šviesos istorijos interpretaciją".

Penktadienis, rugsėjo 7 d.

Organizacinis posėdis — moderuoja Audronė Misiūnienė.

Ramūnas Kondratas "Vilniaus universiteto profesoriaus Juozapo Franko mokslinių teorijų evoliucija".

Prof. Romas Misiūnas "Mažosios tautos besiformuojančioje pasaulinėje sistemoje". Komentatorė Skirmantė Kondratienė.

Šeštadienis, rugsėjo 8 d.

Zivilė Bilaišytė "Lietuvės Suteimos daktai ir žodžiai".

Prof. Rimvydas Šilbajoris "Sigitas Geda".

Prof. Rimas Vaišnys "Būsimasis pasaulio vaizdo biologizavimas".

Prof. Julius Slavenas "Liberalizmas Vakarų ir Rytų konfrontacijose".

Dainos ir poezijos vakaras. Dalyvauja: sol. Aldona Stempuzienė, komp. Darius Lapinskas, Rimas Vėžys, Liūnė Suteima, Marius Katiliškis, Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Judovaitė, Austė Pečiūraitė, Rasa Silėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Sekmdadienis, rugsėjo 9 d.

Prof. Vytautas Doniela "Autoritarinis ir egalitarinis mentalitetas".

SOLZENICYNŲ DRAMA

Anglų kalbos vertime pasirodė A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes su A. Hudgins, išleido University of Minnesota Press. Kaina 6 dol. 95 ct. Žvakė čia yra žmogaus sielos simbolis, ir veikale Solženicynas svarsto technologinės kultūros įtaką žmogaus dvasiai.

KANADA ir U.S.A.

Pasinaudodami mūsų patarnavimu, geriausiai, paremsite savo gimines Lietuvoje, mūsų patarimas padės Jums apsispręsti ką pasiūsti ir kas bus naudinga ir praktiška.

Vasaros ir rudens sezonui, specialiai siūlome šias prekes: (Muitas jau įskačiuotas į kainą.)

Nepermatomo nailono medžiaga suknelei	\$12.00
Gefiūro medžiaga suknelei	\$14.00
Crimplene medžiaga su blizgučiais	\$18.00
Gėlėta arba ornamentais crimplene medžiaga.	\$15.00
Lygi crimplene medžiaga suknelei.	\$12.00
Dirbtinis mink kailis paltui.	\$48.00
Dirbtinio nailoninio kailio paltui medžiaga.	\$27.00
Labai gera vilnonė moteriškiems paltams medžiaga	\$36.00
Nailoniniai išėginiai marškiniai.	\$ 9.00
Komplektas moteriškų nailoninių apatinių rūbų.	\$ 9.00

Perukai nuo \$24.00 iki \$60.00. (Muitas už peruką jau įskačiuotas).

Priimame užsakymus: auto mašinų, motociklų, dviračių, televizijos aparatų, šaldytuvų ir kt. Persiurčiame pilingus dėl tokių prekių, kurias negalima iš čia pasiūsti.

BALTIC STORES LTD.

(Z. JURAS)

421, Hackney Road, London, E. 2., England

Telef. — 01739 8734

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus prekėmis arba pinigais į Lietuvą arba kitas šalis.

Medicinos ir sveikatos apsauga Lietuvos Didžiojo Kunigaikštijo

(Atkelta iš 4 pusl.)

kurio originalas yra saugomas Lietuvos Mokslų Akademijos centrinėje bibliotekoje. Tą dieną Feraros universitetas Jurgiui Petkūnui iš Eišiškių (Georgijus Petkūnius Lituanus ab Eysiski) buvo įteiktos medicinos daktaro insiginijos: knyga, diadema ir aukso žiedas. Grįžęs iš Feraros, pakviestas Vilniaus valados kunigaikščio Mikalojaus Radvilo Juodojo asmeniniu gydytoju. Netrukus J. Petkūnas gavo Žemaičių vyskupijos kanauninko vietą, o už medicininės paslaugas Žygimantui Augustui, 1563 m. iškilmingai įvesdintas į Vilniaus kanauninko pareigas ir 1567 m. paskirtas Žemaičių vyskupu (Lietuvių Enciklopedija, XXII, So. Boston, 1960,

p. 358 — 359; J. Lebedys, Mikalojus Daukša, Vilnius, 1963, p. 93 — 94; J. Jurginis, Renesansas ir humanizmas, Vilnius, 1965 p. 132). (Bus daugiau)

SIBIRIE NUKANKINTAS MŪSŲ KULTŪRININKAS

Rašytojas, dailininkas, teatrolas, pedagogas Vytautas Bičiūnas, bolševikų nukankintas, mirė 1945 m. Sibire. Šiemet yra 80-tas jo gimtadienis. Tai buvo didelio talento žmogus, labai šakotų gabumu. Dėstė piešimą Šiaulių gimnazijoje, buvo pirmasis Lietuvos tikyby departamento direktorius, Steigiamojo seimo narys (krikšč. dem.). Rašė apsakas, dramas, inscenizavo ir režisavo scenos veikalus, visą eilę kūrinių parašė Vilkolakiui. Buvo įsteigęs Žvaigždikio teatrą. Eilės knygų autorius. Iliustruodavo naujus leidinius, su savo meno kūriniiais dalyvavo parodose, dekoruodavo bažnyčias.

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET

TEL. CA 5-7252

DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIJOS, RADIO IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS. SPALVOTOS TELEVIJOS APARATAI.

PETKUS MARQUETTE FUNERAL HOME

— TEVAS IR SŪNUS —

TRYNS MODERNIAKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st Street

Tel. 476 - 2345

1410 S. 50th Ave., Cicero

Townhall 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktoriat

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYNS MODERNIAKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MAKŲ VISTA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8691

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Laidotuvių Direktoriat

Tryns Moderniškos Kopyčios:

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas YArds 7-1741-2

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNOS

2314 W. 23rd PLACE

Tel. Virginia 7-6672

2424 W. 69th STREET

Tel. REpublic 7-1213

11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill.

Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE.

Tel. LAfayette 3-3572

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET

Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-1133-39

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL.

Tel. OLYmpic 2-1003

Tqv. Tomas Žiuraitis, O. P.

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925—5988

PRAPUOLIAU, MOTULA, PRAPUOLIAU, ŠIRDELA...

J. ŠOLIŖNAS

Anais gerais, senais laikais, kai senstėjusi motulė išleisdavo savo užaugintą dukrelę marčiosna, merginų pulkas užtraukdavo tąją liūdną dainą — mergužėlės rauda.

Šią savaitę Europon, tartum marčiosna, išleisdome mūsų moterų tinklinio rinktinę. Buvo kas išleisti; išvyko pats gražiausias jaunų moterų — mergaičių būrys. Sakyč, dar niekur užsienin nebuvo išleisti tokio puikios būrio. Joms, gal būt, varžovėmis tegalėjo būti mūsų tautinių šokių grupės, važinėjusios neseniai po Pietų Ameriką.

Ar mes nekultūringi?

Nemanau, kad reikėtų labai daug aiškinti, kas yra tos mūsų tinklininkės ir ką jos veikia laisvalaikio. Tik pastebėsime, jog kiekvieną jų mes nuolat galėtume susitikti net kelis kartus savaitėje tinklinio aikštėje. Matote, mes turime daug jaunimo, kuris šneka, šoka, ar dainuoja. Paprastai šiuos tai mes lengvai pastebime. Kodėl?

Todėl, kad mes esame nekultūringi. Jeigu mes gerai įsivienijame ir sporto reikšmę mūsų kultūrai, tai tada greičiau ir dažniau pastebėtume ir sportininkes. Deja, mes dažnai vadovaujames dar galvosena, jog sportas tai tik nenaudingas laiko eikvojimas. Bet tai mūsų, o ne sportininkų problema.

Jas išleidom kilniai misijai

Mūsų tinklininkės išvyko ne pasivažinėti ir pasidairyti po Europą. Jos išvažiavo kilniai misijai, kuri pareikalaus nepaprastų jėgų sukaupimo, idant uždavinys būtų įvykdytas. Nė kiek neabejojau, kad jos savo egzaminą išlaikys ir pareigas atliks kuop patikliausiai. Šią bylą jų kruopštus ir sąžiningas pasiruošimas išvys.

Daug pasiruošimui darbo įdėjo ne tik tinklininkės, bet ir jų vadovai. Užtai ir jiems mūsų padėka ir pagarba.

Žodis pasilikusioms moterims

Teko daug kalbėtis su sportininkėmis ir jų vadovybe. Niekas pasaulyje tiek nevertina mūsų vyresnės kartos moterų įdėto darbo ir talkos, išryšką beruošiant, kiek sportinė šeima.

Sportininkės didžiuojasi mūsų moterų talka. Gaila, kad jų taktinių pavardžių negalima išminti. Jų yra per daug. Tačiau sportinė šeima niekuomet neužmirš moterų komiteto, vadovaujamo Marijos Rudienės, paramos, kuri jos parodė, išleidžiant mūsų sportininkes Europon.

Esu tikras, kad nė vienos tinklininkės ašarėlė nenukrito, pagalvojus apie išvykos paruošiamuosius darbus. Jie bus visados prisimenami, kaip vienas maloniausių išvykos momentų.

Net, jei tektų pralaimėti — ramins mintis, kad rėmėjos su jomis

Nesuklysiu spėdamas, jog mū-

sų tinklininkėms bus sunkių momentų Europoje; ypač pralaimėjimo metu. Žinoma, kad nevieną jų nubrąuks ir ašara, lyg marčiosna patekus. Tačiau tai nebus kanti ašara, o greičiau sielvarto, kad teko garbingai nusileisti stipresnei priešininkei.

Vis dėlto, garantuoju, jog mūsų tinklininkės net ir pralaimėjime žiūrės laimėjimo momentus, net ir juodžiausioje panikoje jas suramins mintis, kad namuose jos paliko puikų rėmėjų būrį.

Europa pripažino lietuvės vertomis kovoti su valstybinėmis rinktinėmis

Jau dabar turu padaryti viską išpažinti. Asmeniškai esu įsitikinęs, kad šią išvyką, dar tinklininkės nesugrįžus, laiku nepaprastai pasisekusia.

Žinau, kad kai kas priekaištaus dėl tokio teigimo, klausdamas, o kaip gi galima bus laikyti išvyką pasisekusia, jei, sakykime, tinklinio rinktinė daugumą rungtynių pralaimės? Taip, sutinku, kad būtų nelengva tvirtinti, jog iš-

KUO AŠ NORĖČIAU BŪTI?

Kiekvieną kartą, kai svarstau šį klausimą, vis kitokia mintis atkeliauja. Vieną dieną noriu būti gera žmona ir gera motina savo vaikams... Bet, kai pagalvoju, koks būtų sunkus gyvenimas, greitai nutariu kitaip. Negalėčiau kiekvieną die-

vyką labai pasisekė jei jos prakiš daugumą rungtynių. Tačiau, jau vien tas pats faktas, jog Europa mus pripažino vertais kovoti su valstybinėmis rinktinėmis, daug ką pasako. Atvirai teigia, kad mes pasaulio akyse, nors sporto gyvenime, stovime pačioje aukštumoje. Tokiu faktu pasigirti negali nė viena kita mūsų kultūrinio gyvenimo grupė.

Vieningas ryšys tarp sportininkų ir lietuviškos visuomenės

Vėlgai, išvyka sujungė mūsų sportininkus ir lietuvišką visuomenę vienan sąmoningą būrį. Paklausu: kas gi kitas ligšiol pajėgė taip gerai ir greitai tokią vienybę pasiekti? Atsakymas: niekas. Ir čia yra viena iš svarbiausių mūsų moterų tinklinio rinktinės pergalių.

Nemanau, kad mūsų tinklininkės dabar išsisi ant laurų. Ne. Jos skina pergalių puokštę, idant grįžusios jos galėtų savo rėmėjas taja puokšte papuošti, kaip padėką už parodytą meilę sporto šeimai.

Rudens tradiciniai madų parodai besiruošiant. Iš kairės, modeliotojos Violeta Pabarčiūtė-Woodward, Aldona Leitiene ir Vida Bartkienė. Nuotr. V. Jasinevičiaus

vyriškos giminės žmonėmis, kurie man tik gyvenimą gadinę! Tačiau koks vyrukas vos pažvelgia į mano pusę, tuojau širdis pradeda dvigubai greičiau plakti, ir žinau, kad nieko nebus — negaliu be jų gyventi.

Noriu būti astronautė

Tai ką daryti? Nenoriu būti paprasta namų šeimininkė, bet noriu dirbti, kur nors gyvenime susirasti sau tinkamą vietą. Pasidarysiu... pasidarysiu astronautę! Būsiu Amerikos pirmoji moteris astronautė. O kaip pyks seni dievai, sakydami, kad moters vieta neturi būti kur nors aukštybėse, o čia pat — kojos turi būti ant žemės, ypač ant virtuvės grindų. Moterų lygybės siekėjos džiaugsis, galvodomos, kad išsikovojo vyrišką padėtį Amerikos astronautų sąjungoje. Būsiu tada visur žinoma, visi atsimins mano vardą, taip pat, kaip jie atsimena Amerikos pirmąjį astronautą, kurio vardas buvo, buvo — ? Užmirškim tai, nes esu jau nuomone, vėl pakeitus. Negalėčiau gyventi keletą savaičių be modernių patogumų, kaip vonios arba vandens čiaurkšlio (dušo) ir dar kitų.

Pastovi, bet man netinkama karjera

Nutariau, kad reikia būti daug praktiškesne. Reikia susirasti tokį darbą, kuriam niekad nepritrūktų biznio. Dabar koks gali būti tas darbas, kuris yra garantuotas visam gyvenimui — kas tau klientus atvestų? Graborius! Būsiu graborius, taip... taip... ne, negaliu. Būdamas graborium, nelabai daug draugų turėsiu. Visi visą laiką galvos, kad, kai aš į juos pasižiūriu, tai tik galvoju apie jų aukštį, plotį ir ar geriau atrodytų su marmuriniu ar su granito paminklu. Ne, šita karjera netinkama man, nors ji ir yra labai pastovi!

Kai moterims šuniukas brangesnis už...

Pradėjau pinti mintis apie veterinariją. Ateitų visokių bo-

vių, kurios atneštų savo šuniukus, papuoštus deimantinėmis apykaklėmis ir su žebenščio (minko) švarkukais. O, kai įdurčiau jų šuniukams, jie mane įkasty. Tada jos paimitų savo "kūdikį", išbardamos mane, kam taip skaudžiai įdūriau. Jei aš neįskaudinčiau jų, tai jie niekad man neįkasty. Ir, pasakydamos tuos filosofinius žodžius, su pakėtomis nosimis oriai išeitų. Bet, tur būt, ir šita darba turiu užmiršti, nes nežinau, ar protiniai išlaikytėliai, jeigu kasdien ateitų koks pakvaišęs žmogus, kuris savo gyvuliuką laiko lygiu ar net aukščiau už žmogų.

Tai kuo aš iš viso būsiu, nieks nežino! Tik ateitis parodys. Atsakymą šiam klausimui rasiu vėliau. G. REINYTĖ

Ukrainiečių meno PARODA

Ukrainiečių moderniojo meno institutas, 2247 W. Chicago Ave., Chicagoje, nuo rugsėjo 14 iki spalio 14 d. ruošia dail. Kostjuko darbu parodą.

Telkiamos lėšos sportininkų išvykai Europon. Marijos ir inž. Antano Rudžių sodyboje surengtoje gegužinėje aktyvios tartininkės — komiteto narės per visą dieną išrašinėjo dovanų knygučių bilietus ir pardavinėjo sportininkų išvykos ženklelius. Iš kairės: Lapienė ir L. Dargienė. Nuotr. Z. Degučio

bučių, kurios atneštų savo šuniukus, papuoštus deimantinėmis apykaklėmis ir su žebenščio (minko) švarkukais. O, kai įdurčiau jų šuniukams, jie mane įkasty. Tada jos paimitų savo "kūdikį", išbardamos mane, kam taip skaudžiai įdūriau. Jei aš neįskaudinčiau jų, tai jie niekad man neįkasty. Ir, pasakydamos tuos filosofinius žodžius, su pakėtomis nosimis oriai išeitų. Bet, tur būt, ir šita darba turiu užmiršti, nes nežinau, ar protiniai išlaikytėliai, jeigu kasdien ateitų koks pakvaišęs žmogus, kuris savo gyvuliuką laiko lygiu ar net aukščiau už žmogų.

Tai kuo aš iš viso būsiu, nieks nežino! Tik ateitis parodys. Atsakymą šiam klausimui rasiu vėliau. G. REINYTĖ

UKRAINEČIŲ MENO PARODA

Ukrainiečių moderniojo meno institutas, 2247 W. Chicago Ave., Chicagoje, nuo rugsėjo 14 iki spalio 14 d. ruošia dail. Kostjuko darbu parodą.

Mūsų gražioji moterų tinklinio rinktinė, praeitą ketvirtdienį išvykus Europon. Iš kairės: R. Yerkes, J. Staškūnaitė, V. Ziedonienė, N. Šotaitė, K. Jūrytė, R. Čyvaitė, A. Babickienė, R. Žiupsnytė, V. Mockutė, O. Jankienė ir V. Bernardzikaitė. Nuotr. Z. Degučio

ŠEIMA, VAIKAS, LIETUVYBĖ

D. PETRUTYTĖ

Lietuviškumas, tai tik vienas žmogaus asmenybės požūris

Kiek anksčiau buvo nusiskundžiama spaudoje, kad, girdi, jei ir rašoma, tai vis "malama" apie elementarius auklėjimo klausimus, kurie visiems esą žinomi ir aiškūs. Tačiau nieko nėrašoma apie lietuvišką auklėjimą, kuris esąs svarbesnis už visas kitas auklėjimo problemas. Manau, kad tai abejotinos vertės teiginys.

Mūsuose nemažai buvo ir yra rašoma apie lietuvišką auklėjimą, tik, deja, be jokio ryšio su vaiko prigimtimi ir jo įdiegtu žmogaus vystymosi planu. Taip pat buvo ir yra nemažai pateikiama receptų bei idėjų, kaip lietuviškai auklėti vaikus, bet be jokios gilesnės įvalgos į vaiko tapimą žmogumi. Skaitant tuos patarimus, susidaro įspūdis, lyg mes turėtume kokią atskirą, lietuvišką auklėjimo sistemą bei metodą, kurį naudojant, galima būtų, be didelio vargo, užauginti lietuvi-

višką auklėjimą, atsieta nuo bendrojo žmogaus asmenybės vystymosi plano. Kiekvieno žmogaus pagrindiniai kūno ir dvasios elementai yra tie patys. Kiekvieno žmogaus, nežiūrint jo tautybės bei kilmės, fizinis ir dvasinis vystymasis turi tuos pačius pagrindinius bruožus ir pereina tuos pačius plėtros tarpsnius. Visa kita, kūno spalva, išviršinė išvaizda, priklausymas skirtingoms žmonių bendruomenėms su skirtingais papročiais bei kalbomis, yra antraeiliai dalykai. Lietuviškumas yra tik vienas žmogaus asmenybės požūris, kuris yra tiek vertingas, kiek pati asmenybė yra stipri, tauri ir kūrybinga.

Tik gilesnis bendrųjų auklėjimo dėsnių pažinimas teigalins tėvus sėkmingiau įžiebtį lietuviybės kibirkštį savo vaikuose.

Lietuviybė negali būti paveldima, ji privalo būti įžiebiama, dumniai panaudojant naujausias žinias iš vaiko psichologijos.

Kažkas netaip išėjo

Mūsuose kalbėti apie priešmokyklinį vaiką, apie jo galimą įnašą lietuviybės išlaikymui išeivijoje — labai nedėkinga tema. Vieniems atrodo nerimta, o kitiems net juokinga sieti mažąjį vaiką su painiomis lietuviybės problemomis. Tai negili, paviršutiniška ir klaidinga galvosena, kuri kaip tik ir padeda nulietuviėjimui lengvai skverbtis į mūsų išeivių gretas.

Atvykę į šį kraštą, daug kalbėjome apie gryną lietuvišką kraujo įliejimą ir jau gana aneiškę anuolaikine lietuviybė ir iš to, entuziastiškai nusiteikę, tikėjome didelių dalykų — lietuviybės atsigavimo ir jos suklestėjimo.

Šiandien, žvelgdami iš laiko perspektyvos, turime prisipažinti, jog per dvidešimt su viršum metų, mes Amerikos lietuvių ne tik nesulietuvinom, bet jau pirmąjį dešimtmetį didele dalimi prara-

dome tai, ką senieji lietuviai, ateiviai, buvo išlaikę per 50 metų, t. y. KALBĄ, kuri ir yra tas "kraujas", galįs lietuviybę palaikyti gyvą, stiprią ir klestinčią įvairiomis formomis. Berods, netenka abejoti, jog su kalbos praradimu tampriai yra susijęs ir kasmet didėjantis nuostimtis jaunimo, kuris dingsta iš lietuviško gyvenimo.

Prof. A. Klimas, kartą apibūdindamas šią liūdną padėtį, yra šitaip išsireiškęs: "Visi lyg jaučiame, kad nors labai daug darbo yra nuveikta mūsų jaunimo lietuviškame auklėjime ir švietime, tačiau čia kažkas netaip išėjo, kaip buvo tikėtasi ir laukta".

Tas "kažkas" arba nežinomas veiksnys yra ne kas kita, kaip apleista labai svarbi sritis mūsų lietuviškoje veikloje. Toji apleista sritis, — dirvonuojąs laukas, — yra šeima su jos jauniausioju prieaugliu. Todėl ir nesistebėtina, jei nederbamoje žemėje auga tai, kas mums nenaudinga. To mums nepageidaujamo, bet sodriai lapojančio augalo vardas — nulietuviėjimas.

PARAMA PRIVACIOMS MOKYKLOMS

Ohio legislatura priėmė įstatymą, kuriuo ateinantiems dvejiems metams skiriama 81,456,090 dol. privačioms mokykloms sveikatos ir kitiems pasaulietiškiems reikalams. Tuo pasinaudos apie 300,000 moksleivių, esančių pradžios ir vidurinės mokyklose. Šitokią paramą Ohio valstija teikia jau nuo 1967 m. ir teismas pripažino, kad tai nepriešinga konstitucijai.

— NIJOLĖ LIPČIUTE — VOKETAITIENĖ, viena pirmųjų Chicago modeliuotojų, kartu su GENUTE DAMBRAUSKAITE, rūbų projektuotoja — kūrėja, šią vasarą keliaudamos po Europą, turėjo progos susipažinti su naujausiomis europietiškomis madomis ir pasigėrėti to kontinento meno turtais. Jos abi dalyvaus Putnamo seselių rėmėjų madų parodoje ateinantį rudenį.

O namie pasilikusios sportininkų išvykos rėmėjos au savo aktyvia pirmininke — sportininkų globėja Marija Rudienė. Sėdi iš kairės: A. Rūgytė, M. Remienė, M. Rudienė, J. Valdienė ir St. Semėnienė. Stovi iš k.: M. Kripkauskienė, L. Dargienė, V. Lapienė, V. Vengrienė, F. Mackevičienė, O. Gradinskienė ir J. Grybauskienė. Nuotr. Z. Degučio